

# VIZI PÉTER ÉS VIZI PÁL

PAP GÁBOR

## EGY MAGYAR NÉPMESE ASZTRÁLMÍTOSZI DIMENZIÓI

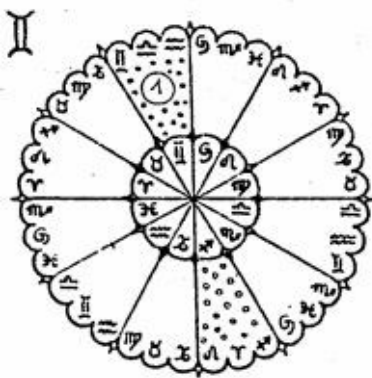
Mindenekelőtt néhány hasznos tudnivaló.

Jelen tanulmány „A mindenséggel mérd magad!” (A népművészet jelrendszeréről) című, készülő könyvünk egyik – reményeink szerint magában is érthető – fejezete. Elhelyezkedése az eredeti kézirat egészében szigorúan megszabja, milyen fogalmi apparátust alkalmazhatunk itt tételünk kifejtésére (csakis olyan fogalmakat, illetve módszereket, amelyek az előző fejezetekben már bevezetődtek), és milyen „kellékek” alkalmazásáról kell egyelőre lemondanunk.

Teljes egészében ismertnek tételezzük a mediterrán és a keleti zodiákust, a maga 12-12 „állat”-alakzatával; továbbá a mediterránon belül az ún. dekanátusi rendszert, a keletin belül pedig a Hold-házak 28-elemű csoportozatát. Nem számolhatunk viszont még a bolygóuralmi rendszer ismeretével, ezért a szórványosan felbukkanó ilyen irányú észrevételeket mindig külön kell bevezetnünk, illetve kommentálnunk. Ugyanígy le kell mondanunk az ún. misztikus zodiákusra való utalásokról, s ebből következőleg a hagyomány háromrétegű ember-, illetve eseményképéből (szellemiség – lelkeség – testiség) itt és most csak a két szélsőséggel, a szellemi, valamint a testi vonatkozásokkal tudunk foglalkozni.

Az elemzésünket pontról-pontra követni és ellenőrizni vágyó Olvasó számára mindenesetre most mindjárt egyetlen táblázatba összesítjük a legfontosabb tudnivalókat (1. ábra).

Elemzésünk tárgya a *Vizi Péter és Vizi Pál* című magyar népmese, Benedek Elek – Kormos István feldolgozásában. (Forrásunk: Benedek, 1976. 144–151. o. – a kiemelések minden esetben tőlünk!)

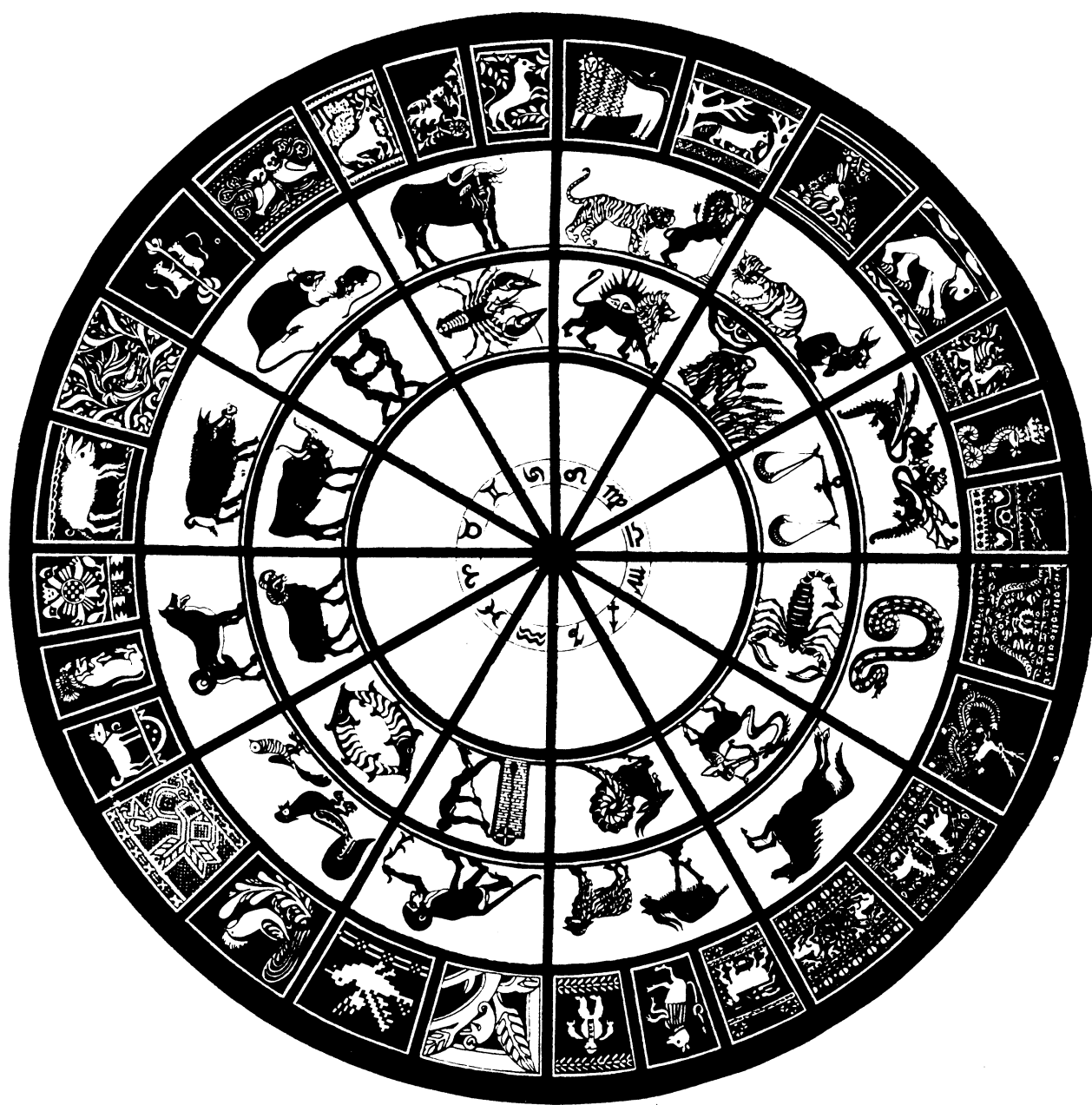


*Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, még az Óperenciás-tengeren is túl, volt egy öreg király, s annak egy szépséges leánya. Akadt is a királykisasszonynak kérésze, nem egy, de tizenkettő is. Hanem az öreg király egyhez sem adta, mert egy éjjel valami csudálatos álmot látott, azt előbb meg akarta fejtetni az ország bölcs embereivel.*

*Az volt a király álma, hogy **a leánya két korsó vizet kiöntött a földre**, az a víz elkezdett áradni, s olyan nagyra áradott, mint a tenger; elborította az ő országát, de nemcsak azt, elborította az egész világot.*

*Reggel, amint felkelt a király, összehívatta mind az ország bölcsseit, a jövőmondókat, az álmofejtőket, s elmondotta nekik az álmát. Összeültek a bölcsök, s nagy tanakodás után meg is fejtették az álmát a királynak. Azt mondták, hogy az **a két korsó víz két vitéz fiút jelent**, s az a két vitéz fiú a királykisasszony gyermekei lesznek. A kiöntött víz áradása a két fiú*

*vitézését jelenti, s az a szörnyű nagy áradás meg azt, hogy az a két fiú elfoglalja az egész világot, s egyben az öreg király országát is. Merthogy megijedt az öreg király ettől az álomfejtéstől, az ország bölcsei azt tanácsolták, hogy ne adja férjhez a leányát, hanem a legmagasabb hegy tetején építtessen egy kis vasházat, azon a vasházon ne legyen se ajtó, se ablak, csak éppen egy akkora lyuk, hogy egy csupor meg egy tányér s mi más egyéb, ami kell, beférjen rajta.*



*Ebbe a kis házacskába zárja be a leányát, ki se eressze soha, s akkor nem teljesedik be az álma.*

I. sz. táblázat

Dekanátusok	Ny-i Zodiákus	Bolygók	K-i zodiákus	Hold-házak
Kos Oroszlán Nyilas	KOS	Mars otthon Nap erőben	KUTYA	Kutya Farkas Griffmadár
Bika Szűz Bak	BIKA	Vénusz o. Hold e.	DISZNÓ	Disznó Galamb
Ikrek Mérleg Vízöntő	IKREK	Merkúr o. Sárkányfej e.	PATKÁNY (EGÉR)	Patkány (Egér) Bagoly
Rák Skorpió Halak	RÁK	Hold o. Jupiter e.	BIVALY (ÖKÖR)	Bivaly (Ökör) Gólya Párduc
Oroszlán Nyilas Kos	OROSZLÁN	Nap o. – e.	TIGRIS (OROSZLÁN)	Tigris (Oroszlán) Róka
Szűz Bak Bika	SZŰZ	Merkúr o. Merkúr e.	MACSKA (NYÚL)	Macska (Nyúl) Medve
Mérleg Vízöntő Ikrek	MÉRLEG	Vénusz o. Szaturnusz e.	SÁRKÁNY	Sárkány Szarvaskígyó Gilisza (Kolbász)
Skorpió Halak Rák	SKORPIÓ	Mars o. – e.	KÍGYÓ	Kígyó Szarvas
Nyilas Kos Oroszlán	NYILAS	Jupiter o. Sárkányfarok e.	LÓ	Ló Dámvad (Őz)
Bak Bika Szűz	BAK	Szaturnusz o. Mars e.	KECSKE (JUH)	Kecske (Juh) Sakál (Szakáll) Csecsemő
Vízöntő Ikrek Mérleg	VÍZÖNTŐ	Szaturnusz o. – e.	MAJOM (IFJÚ)	Majom (Ifjú) Holló
Halak Rák Skorpió	HALAK	Jupiter o. Vénusz e.	KAKAS (MADÁR)	Kakas (Madár) Páva

Eddig tart az első dramaturgiai egység, itt mindjárt mi is megállhatunk egy szusszanásra. Minthogy a továbbiakban nem lesz módunk rangjukhoz méltó terjedelemben elemezni a hazai és külföldi folklórkutatás tárgyunkat érintő fontosabb eszmefuttatásait, így ezúttal először és utoljára mutathatunk rá, hogy megítélésünk szerint hol és miként csúszhat vakvágányra folkloristáink okoskodása, amikor – ritkán – népmeséink tartalmi vonatkozásainak boncolgatására is időt szakítanak.

Eljárásuk lényegében két alaplépésből áll. Először megállapítják, hogy a szóban forgó mesemotívum – mondjuk, esetünkben az álom útján nyert figyelmeztetés, illetve a veszély elhárítására tett kísérlet: a még érintetlen leánygyermek elzárása a világ elől; vagy a korszó(k)ból kizúduló, mindent elöntéssel fenyegető vízáradatnak a születendő gyermek(ek) vitézségére, majdani világhódító tevékenységére való magyarázása stb. – melyik rekeszébe (alrekeszébe) sorolható be az éppen érvényben lévő nemzetközi népmese-katalógusnak. Ez az eljárás első közelítésben pontról pontra megfeleltethető annak, ahogyan egy vegyész elemekre bont valamely tetszőleges összetételű vegyületet, s az elemeket sorra beutalja a periódusos rendszer nekik rendelt lakosztályaiba. Folkloristáink büszkéek erre a megfelelésre, mert úgy vélik, annak a jele ez, hogy elemző módszerük épp olyan tudományos, mint a kémikus kollegáké. Pedig nem így van, és nem is olyan nehéz belátni, miért.

Amikor egy kémiai elemet „azonosítunk”, azaz megkeressük a helyét a periódusos táblázatban, nem pusztán formális jellegű a tevékenységünk. Valójában egy *hierarchiában* keressük meg a vizsgált valóságdarabkánk helyét, szerepét, s ez a hierarchia végső soron az egész való világé, hiszen mai tudásunk szerint nincs a világnak olyan – kémiai értelemben vett – eleme, amely ebben a táblázatban meg ne találhatná (sőt, jobbra már meg is találta) a maga pontosan meghatározott, de legalábbis tetszőleges pontossággal meghatározható helyét. Ugyanez nem mondható el a nemzetközi folklórkutatás ma érvényben lévő „periódusos rendszereiről”, az ilyen vagy olyan tudósnevekkel fémjelzett motívum-katalógusokról. Ezek felépítéséből éppen az a mozzanat hiányzik, amely a Mengyelejev-féle rendszert „világmagyarázó” szerepkörrel ruházza fel: a *szervesség* mozzanata, más módon kifejezve: a *gráf*-jelleg, egészen egyszerűen fogalmazva: a *hierarchia*, amely valamiféle magasabb szükségszerűség, másképp-el-nem-képzeltetés jelenlétét sejtetné bennük, mint teszi a Mengyelejev-táblázat esetében.

Ha ez utóbbiban megtaláltuk vizsgált anyagféleségünket, azzal róla magáról is, meg a világról is, amelyben „helyére került”, igen sokrétű és értékes információhoz jutottunk. Ha a motívum-katalógus segítségével „azonosítani” tudunk valamely népmesei fordulatot, azzal csupán egy többé-kevésbé összetett számadathoz jutottunk, amely – a rendszer összeállításában vezérszerepet játszó *önkéntesség* mozzanatából fakadóan – önmagán túl vajmi keveset árul el kérdéses motívumunknak a tágabb világban elfoglalt helyzetéről, szerepéről, de még csak utalást sem tartalmaz arra, hogy ilyenje is lehetne neki.

Jórészt ennek a – mindjárt az első lépésnél pregnánsan megnyilatkozó – hiánybetegségnek a folyamányaként kerül sor a folklorista jelzővel ellátható népmesekutatás gyakorlatában a második számú típusos „félrelépésre”. Minthogy az a számontartási rendszer, amelynek a besorolással tagjává avattuk a vizsgált népmesemotívumot, nem rendelkezik olyan hierarchiával, amely valami (nem túlságosan bonyolult) módon összefüggésbe hozható lenne a való világ – tágabb keretek között, illetve hosszabb távon érvényesülő – saját hierarchiájával, nem marad más választás: *lineáris megfeleléseket* kell (re?)-konstruálni az egyes tételek között, illetve egy-egy tétel és más, hasonlóan szervetlen felépítésű részrendszerek – például a történelem- és irodalomtudomány által már korábban kialakított térbeli-időbeli egységek – ránk maradt termékei: ókori, középkori, reneszánsz, barokk,

rokokó, *biedermeier* (stb.), ilyen vagy olyan nemzetiségű történeti, anekdotikus vagy mitológiai jellegű szövegelemek között.

A folklórkutatás tipikus kérdése ebből kifolyólag csakis az lehet egy-egy népmesével vagy népmese-részlettel kapcsolatban, hogy a szóban forgó motívum *onnan ment-e ide, vagy innen oda*. (Esetünkben az elzárt leányzó az ókori Rhea Sylviának, Romulus és Remus anyjának a leszármazottja-e inkább vagy a középkori Szent Borbáláé?... a vízáradat, mint a jövőviláguralom előhírnöke, vajon nem a népvándorlás-kori Turul-monda Álmosának hagyatéka?... stb.) Márpedig rosszul feltett kérdésekre, mint ismeretes, nem lehet jól válaszolni.

A mi kérdésfeltevésünk – nem árt, ha újólag tisztázzuk – éppenséggel arra irányul, hogy a népmeséinkben egyenként, illetve e mesék együttesében megnyilatkozó *hierarchia* nyomait pontról-pontra ki tudjuk tapogatni, s ezt a „belső hierarchiát” minél szorosabb kapcsolatba tudjuk hozni (pontosabban: amennyiben van ilyen kapcsolat, azt minél meggyőzőbben ki tudjuk mutatni!) a tágabb világ hagyományosan fontosnak, számontartásra kiválólag és sok-sok generáción keresztül érdemesnek tartott hierarchiájával.

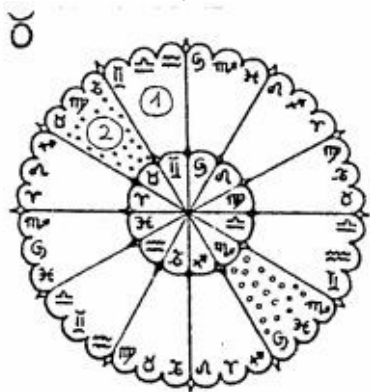
Mínthogy a szóba jöhető hierarchikus képletek között eddigi tapasztalataink szerint az Állatöv (a fentebb adott kétirányú, „keleti”, illetve „mediterrán” megfogalmazásában, továbbá a jelzett Hold-házás dekanátus-bontásokkal) bizonyult a legátfogóbb érvényességi körűnek, illetve legtartósabbnak, első közelítésben eddig is, eztán is ehhez fogjuk mérni – ennek az egyes rekeszeibe fogjuk „belepróbálni” – vizsgált és vizsgálandó népmese- (ábrázolásos népművészeti) motívumainkat. Így aztán, ha egy-egy ilyen „azonosítási” kísérlet sikerrel jár, mi is elmondhatjuk majd kémikus kollegánkkal, hogy igen sokrétű és értékes információkat szereztünk az ily módon „helyére került” népművészeti „elemről” – valamint, rajta keresztül, az őt magába foglaló tágabb valóságról.

De térjünk vissza most már választott mesénkhez, illetve annak első, imént idézett fejezetéhez.

Alig hihető, hogy akadna olyan elfogulatlan olvasó, aki a fentiek ismeretében ne hozná összefüggésbe „kapásból” a szóban forgó meserészletet az évkör *Vízöntő*-szakaszával. Ám az is nyomban felismerhető, hogy ugyanitt és ugyanakkor egyszerre mind az *Ikrek*-tulajdonságmező is legalább ekkora hangsúllyal jelentkezik. A kérdés mármost úgy fogalmazható meg – ha azt akarjuk, hogy a válasz valóban felvilágosító erejű legyen –, hogy vajon a *Vízöntő*-korszak *Ikrek*-dekanátusában járunk-e mesénk kezdetén, vagy megfordítva: az *Ikrek*-kor *Vízöntő*-dekanátusában.

A választ ennek az egy egységnek az elszigetelt vizsgálata alapján nehéz lenne megadni, illetve helyességét hitelt érdemlően igazolni. Mindenesetre valószínűbbnek látszik a második eset, hiszen ekkor egy korszak első és utolsó dekanátusa jellemezné mesei „helyszínünket” (helyesebb lenne „tér-idő-színről” beszélni!), s így máris szinte biztosra vehetnénk, hogy a *precessziós rendben* kell majd végigjárnunk a mese egymást követő fejezeteit, amikor is minden egyes szakaszba a vége felől (az utolsó, harmadik dekanátuson kezdve) nyomulunk be. Ha feltételezésünk helytáll, akkor a következő mese-fejezetben jellegzetes *Bak*-tulajdonságokkal kell találkozunk, amelyekről a szakasz végéig ki kell derülnie annak, hogy *Bika*-közegben nyilatkoznak meg. Ezzel szemben a másik feltételezést – hogy tudniillik a *Vízöntő*-kor *Ikrek*-dekanátusa íródott volna körül a mese-kezdő részletben – akkor tekinthetnénk igazoltnak, ha visszamenőleg sikerülne kimutatni benne a harmadik *Vízöntő*-dekanátus, a *Mérleg* egyenrangú jelentkezését (ez még elképzelhető lenne, hiszen a tanácsadók álomfejtése ilyen jegy-tulajdonságok jelenlétére is utalhat), továbbá – és ez a perdöntő mozzanat! – ha utána a *Halak*-korszakra jellemző tulajdonságok, majd a *Halak* további rész-egységei, a *Rák* és a *Skorpió* tűnnének föl a következő cselekményegységben.

Lássuk, melyik esettel állunk szemben!



Hát az öreg király megfogadta a bölcs emberek tanácsát, felvitte a leányát a legmagasabb hegy tetejére, körülépítette egy kis vasházacskával, s azon csak éppen akkora lyukat hagyatott, hogy enni- s innivalót beadhassanak neki.

Hej, sírt a szegény királykisasszony, szakadott a könnye, mint a záporosó. De hiába sírt, az öreg király nem

kegyelmezett. Sírás volt éjjele, nappala, nem látta a fényes napot, nem látott sem embert, sem állatot.

Egyszer, mi történt, mi nem, elég az, hogy nagy csuda történt: a kis vasházacska földjéből forrásvíz buggyant ki. A királykisasszony nagy örömmel ivott belőle, aztán lefeküdt, elaludott szépen, csöndesen. S ím, halljatok csodát! – két aranyhajú gyermek játszadozott reggel körülötte.

Éppen Péter és Pál napja volt, s a királykisasszony a két fiút elnevezte Péternek és Pálnak, s arról a forrásvízről még vezetéknevet is adott nekik. Úgy hívta őket: Vizi Péter és Vizi Pál.

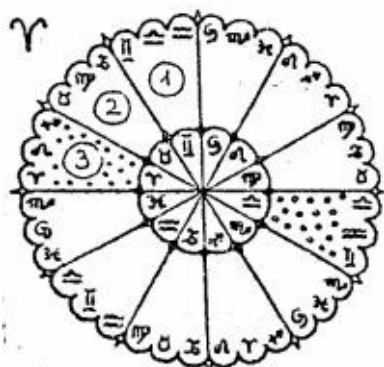
Zárt állapotba kerülni, ahol csakis enni és inni lehet – ez a Bak-, illetve Bika-tulajdonságok félreismerhetetlen jelentkezése a meseszövegben. Ráadásul mindez a szűzen-maradás érdekében történik, vagyis a harmadik föld-elemű dekanátus is jelen van a szituációban.

De vajon mit keresnek ebben a Zodiákus-szakaszban az olyan „renitens” elemek, mint a forrás, a csodás teherbeesés, az aranyhajú ikerpár vagy a Péter-Pál napról történő névadás? A választ az utóbbi mozzanat adja meg. Nyilvánvalóan a „túloldali” (a föld alól feltörő), azaz a testi megnyilatkozás külsőségeit meghatározó jegytulajdonságokkal állunk szemben ezúttal: Péter és Pál a Bakkal szemközti Rák-hónap karakteres szent-páros, közös névünnepek június 29-ére, a Rák havának első, jellegadó dekanátusába esik. Ennek megfelelően anyaközpontú család (Rák-jellegzetesség!) képződik a föld alól érkező „kihívásra” a Bak-ság kényszerűen zárt közegében. A Péter-Pál karakterű iker-állapot (a két aranyhajú gyermek) ebben az összefüggésben leginkább a Rák-testiség Halak-dekanátusát idézheti, míg a Bika-tulajdonságmező „átellenese”, a Skorpió-ság az ital által való megtermékenyülés aktusában kap testi karakterű megfogalmazódást.

Bár ily módon mindhárom „szemközti” dekanátus jelenléte kimutatható a meseszövegben, észre kell vennünk, hogy a „bemeneti” dekanátus – esetünkben ez a Baké – átellenese „mutatja magát” a legpregnansabban. E megállapítás érvényességének hatókörét könnyen ellenőrizhetjük, ha visszalapozunk előző mese-egységünkhöz. Itt – mint még bizonyára emlékszünk rá – a Vízöntő volt a bemeneti jegy-szakasz, s valóban: a vele szemközti Oroszlán-tulajdonságok mutatkoztak meg abban a körülményben, hogy a vízáradat álom-motívumának értelmét – reális, evilági keretek közti megvalósulását – az álomfejtők világhódító uralkodói magatartásban állapították meg. Ez pedig, mint tudjuk, jellegzetes Oroszlán-„hozadék”, amelyet a hódítás féktelensége Kos-, a rendkívüliség, a nem-evilágosság (álomból-indukálódás) mozzanata pedig Nyilas-tulajdonságokkal színez át.

De kövessük tovább Vizi Péter és Vizi Pál történetét. Ha játékszabályaink továbbra is érvényben maradnak, akkor most a Nyilas bemeneti szakaszán át a Kos-világkorszakba kell

érkeznünk, miközben a testiség síkján a szemközti *Ikre*-sajátosságokkal kell találkozunk. Úgy is mondhatnánk: a *végrehajtás* munkája *ikre*kre kell, hogy háruljon ebben a meseszakaszban.



*Telt-múlt az idő, a királykisasszonynak elmúlt a rossz kedve, dajkálta, nevelte a gyermekeket, s mire hét esztendősek lettek, úgy megerősödtek, hogy egyszerre csak nekidültek a vasházacska falának, s az oldalát kidöntötték. Most már mehettek, amerre szívüknek tetszett. A fiúk az anyjukkal együtt azt határozták, hogy az anyjuk*

*csak maradjon ott, míg visszajönnek szabadítására.*

*Elindult a két fiú, bementek a városba, ott szereztek maguknak nyilat, kardot, kést, mindenféle fegyvereket, aztán addig mentek, mendegéltek, míg egy rengeteg erdőbe nem értek. Rengeteg erdőben addig mentek, míg egyszerre csak az út kétfelé vált. Ott letelepedtek egy fa alá. Nem is gondolták, hogy miféle fa alá telepedtek le. Ez a világ jósfája volt. Aki e fa alatt valamit kívánt, annak minden kívánsága teljesedett.*

A képlet világos: a zárttság állapota – a Bak-tulajdonságmező – drámai hirtelenséggel felszámolódik. (Az átalakulás *effektív* végrehajtói természetesen az *ikre*!) A kunyhó falának ledöntése, majd visszaállítása – egy folyamat színéről-visszajáról történő végigpörgetése – a Kos-tulajdonságmező átellenében esedékes *Mérleg*-testiséget (egyensúlyra törekvés, illetve az egyensúly megvalósítása) idézi rendkívül érzékletes, plasztikus formában. (Jellemző adalék, hogy a gyermekek nem térnek vissza többé a mese folyamán a „helyreállított” vasházikóhoz: a cselekménymozzanat értelme végső soron a rombolás-építés *egyensúlyának* megteremtése, s ezáltal az anya *biztonságának* szavatolása. Mint tudjuk, mindkét mozzanat a *Mérleg*-tulajdonságmező idézője a hagyományban.)

Bevonulás a városba, különféle fegyverek vásárlása, más szóval: felkészülés a jóslat betöltésére – mindebben a megvalósulás síkjára átvetült álom-motívumot érzékelhetjük, vagyis Oroszlán-tulajdonságok derengenek át a „tüzes” Nyilas- és Kos-sajátosságok által keretbe foglalt mese-közegen. A kétirányú „mentek, mendegéltek” – előbb a városba, aztán az erdőbe – jellegzetesen Kos-jelet ír le összesített nyomvonalként, s ez a mozgásdiagram végül állóképben is megfogalmazódik: „az út kétfelé vált”.

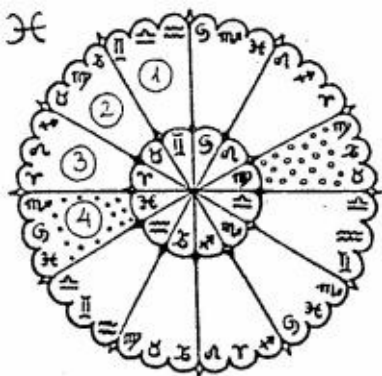
Térben és időben egyaránt definiálható tartományhatárra érkeztünk. Ha a bemeneti dekanátusok szerint tartjuk nyilván az egyes téridő-színeket, akkor itt és most a Nyilas és a Skorprió határmezsgyéjén emelkedő *Tejút-fa* kell, hogy fogadjon bennünket, hiszen – egyelőre tökéletes csillagkép-állatövi jegy-szinkronitást feltételezve – a *Tejút* éppen e két *csillagbirodalom* közös határsávjában metszi az Ekliptikát; idő-egységekre átszámítva pedig ez annyit tesz, hogy e két *jegy-érvénytartam* határára érkezve okvetlenül valamilyen csodás élőfának kell a mesehős(ök) útjába állnia. „A világ jósfája”, amely az alatta állók (értsd: a közegébe jutottak) minden kívánságát teljesíti – pontos, szinte szó szerinti megfelelője a sámánizmus „világfájának”, amelyet *Solymossy Sándor*, *Berze Nagy János*, majd *Diószegi Vilmos* már korábban kapcsolatba hozott népmeséink „mindenmagterő”, „tetejetlen” és egyéb, rendkívüli tulajdonságokkal felruházott fáival.



A Tejútra alkalmazott élőfa-jel nem önkényes konstrukció, hanem – a többi, már megismert képjelhez hasonlóan – *szerves karakterű*, azaz közvetlen és sokoldalú kapcsolatban áll az általa jelölt valóságtartománnyal: a legfontosabb (elsősorban is „mindeneket generáló”) tulajdonságaival jellemzett Tejútrendszerünkkel. Prózaiban fogalmazva: a Tejút, szabad szemmel nézve, éppen itt, a Skorpió és a Nyilas csillagképek között mutatkozik leginkább élőfának az égbolton, mégpedig vastag törzsű, az Ekliptika „talajszintje” fölött mindjárt két ágra bomló fának, míg a többi csillagkép mezejében inkább *útnak* vagy *folyónak* mutatkozik, s csak az átellenben lévő Bika-Ikrek határterületen egyenesedik fel ismét, hogy – most meg vékony és egyetlen-törzsvonulatú fácska váljék belőle: voltaképpen a mi kéttörzsű „jósfánk” a túlsó – innen, a Skorpió-Nyilas átmenet mezejéből nézvést „odaföntinek” adódó – fele.

Ez annyit is jelent, hogy ami „odaföntről” esik le, az értelemszerűen a túloldalról jön, azaz ha a Nyilas mezejében várom, akkor az Ikrekből, ha a precessziós „séta” során már átjutottam a Skorpióba, akkor a Bikából.

Miféle „névjegy” küldhet át ide a szemközti Bika-tulajdonságmező, hogy nyomban ráismerjünk: ő a feladó? Nyilván ételt-italt, s ha „teljes nevével” is be akar mutatkozni, akkor teljes testiségében materializálódott – *malacot*, a Bika-jegy keleti állat-jelvényét.



*Leült a két fiú a fa alá, beszélgetnek, tanakodnak. Egyszerre csak azt mondja az egyik:*

*– Hej, istenem, de jó volna egy kicsi ropogós malacpecsenye.*

*Abban a pillanatban, ahogy elsőhajtotta magát, leesett a fáról egy sült malac. Most már tudták, hogy a világ jósfája alatt vannak.*

*Kívántak is mindenféle jó enivalót, innivalót, s a fáról csak úgy hullott le, amit szemük-szájuk kívánt.*

*Mikor aztán jóllaktak, s jól kipihenték magukat, azt mondja Péter:*

*– No, öcsém, itt kétfelé válik az út, váljunk el mi is egymástól. Merre akarsz menni, jobbra-e vagy balra?*

*Azt mondta Pál, hogy ő jobbra megyen.*

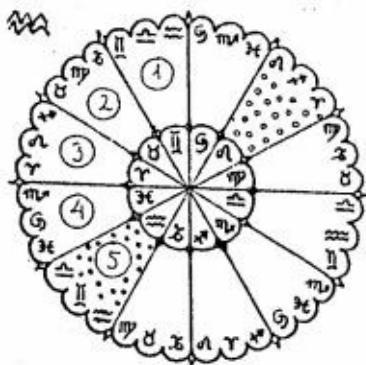
*– Jól van, öcsém – mondotta Péter –, akkor én balra megyek. De előbb a késünket szúrjuk belé ebbe a fába, s ha majd valamelyik visszakerekedik kettőnk közül, húzza ki a másiknak a kését. Hogyha fehér víz folyik ki utána, az azt jelenti, hogy a másik él, és jó dolga van. De ha piros vér folyik, az a másiknak a halálát jelenti.*

Amennyire könnyű ráismerni a Skorpió-tulajdonságmezőre az átellenből idepottyant sült malac jóvoltából, annyira reménytelennek tűnik első ránézésre a Rák-, illetve a Halak-dekanátusok azonosítása. Ezúttal hamarabb célt érünk, ha mozgásdiagramok – az adott időszakban esedékes „szellemi” tulajdonságok, illetve viselkedési trendek – oldaláról próbáljuk felfejteni a rejtvényt. „Énvelem itt történik valami – te ott tudomást szerzel róla, anélkül, hogy közben bármiféle *közvetlen* kapcsolat létesülne közöttünk” – ez eléggé tipikus Rák-szituációnak tekinthető. Érzékletesebben fogalmazva ugyanez a problematika így is kifejezhető: amint az én mozgási energiám csökken, ugyanabban az ütemben aktivizálódasz te – végső fokon az én teljes leállásom (halálom) „gyújt be”, sarkall cselekvésre téged, aki

mindaddig éppenséggel semmit sem hallattál magadról. A kölcsönösség minden vonatkozásban fennáll a kétféle mozgásvonulat között, egészen az „átváltás” mozzanatáig: én húzom ki a te késedet; a te – ezáltal, vagyis végső soron én általam felszabadított – energiád (kiömlő véred) indít el engem az én – lényegileg a tiéd nyomvonalát követő – pályámon. Ami a gyakorlati (testi, fizikai, reális) megvalósulás mikéntjét illeti, ezúttal is *vas*-elem (a késpenge) zár le életáramot, akár csak a második mese-helyszín vasházikója esetében, így nem nehéz ráismernünk a dekanátusi szinten – tehát jóval halványabban – jelentkező *Bak*-sajátosságokra. (*Mars*-erőbenlét!)

Végül a Halak – a Skorpió-dekanátussal indult világhónap – legáltalánosabbnak tekinthető mozgástendenciája, a *még-éppen-nem-mozdulás*, ugyancsak tetten (illetve *még-éppen-nem-tetten*) érhető ebben a meseszakaszban. A készség már megvan a fiúkban a cselekvésre, de maga a cselekvés még nem indulhat meg. Miért? A választ ismét a testiség síkján kapjuk meg: mert előbb – a majdani siker biztosítása érdekében – *meg kell beszélni a dolgokat*. *Elemezni* kell az eshetőségeket, meg kell állapodni a játékszabályokban; általában véve: előrelátóan – s ami ezúttal még lényegesebb: *racionálisan* – kell viselkedni a cselekmény további kimenetele szempontjából döntő jelentőségűnek ígérkező élethelyzetben.

Tipikus Szűz-megnyilvánulások ezek, itt és most félreismerhetetlenül a hétköznapi valóság – röviden szólva: a *testiség* – közegében.



A következő dramaturgiai egység a *Vízöntő* világhónapjába vezet át bennünket. A precessziós menetrendnek megfelelően előbb a Mérleg, azután az Ikrek, s végül a névadó *Vízöntő* dekanátusain kell áthaladnia a hősnek. Ezek szerint szellemi tekintetben valamiféle megvagy bemérést (ez lehet célbavevés is!), azután döntetlenül végződő vetélkedést, végül pedig egyfajta törekeny, nem egészen magától értetődő, sőt akár irreálisnak is tekinthető kapcsolat kialakulását várjuk az egymásra következő lépésekben. Ami mármost a testiséget illeti, az első és a harmadik lépésben nincs gond: a Mérleg szellemiségének a szemközti Kos testisége felel meg, ez bármelyik Hold-házával megidézhető a három közül, s így *kutya*, *farkas* vagy a yünek megfelelő *griffmadár* testi megjelenésére számíthatunk. A „kimeneti” szakaszban várhatólag a *Vízöntő*-kor testi reprezentánsa, az *oroszlán* (keleti megfelelője a *tigris*) vagy második Hold-ház állata, a *róka* fog feltűnni, ha játékszabályaink továbbra is érvényben maradnak. Ami viszont a középső, Ikrek-dekanátust illeti, ennek a „testiségével” – előre be kell jelentenünk – baj lesz! Szigorúan véve ugyanis a Nyilas nem realizálhat, azaz közvetlenül nem valósíthat meg testiséget. Pontosabban fogalmazva: megvalósíthat, csak számunkra, itt, a mi zodiákusi „kisvilágunkban”, ez nem lesz észlelhető. (Tudjuk már: ez a rendkívüliség abból fakad, hogy ezen az ívszakazon „tűnik át” közvetlenül az egyvel magasabb rendű Tejút-minőség, ez pedig a mi állatövi „műszerezettségünkkel” közvetlenül nem mutatható ki, csupán utalásokból következtethetünk a jelenlétére.) Soron következő meserészletünk igen elegáns megoldást kínál erre a feladványra.

*Beleszúrták a késüket a fába, keserves könnyhullatások közt elbúcsúztak egymástól, Péter ment balra, Pál jobbra. Alighogy elváltak egymástól, Péter meglát egy farkast, ráhúzza a nyilát, meg akarja löni, de a farkas könnyörögni kezdett, hogy ne bántsa, inkább egy kölykét nekiadja. Jól van, nem ölte meg Péter a farkast, de a kölyköt elfogadta, s vitte magával. Megy, mendegél, s meglát egy tigrist, célba veszi azt is, de azt mondja a tigris:*

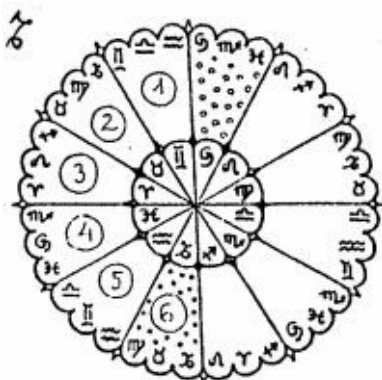
– Ne lőj meg, királyfi, neked adom egy kölykemet, bizony hasznát veszed.

Péter leeresztette a nyilát, nem lőtte meg a tigris, hanem a kölykét magával vitte, s úgy ment tovább a tigris és farkaskölyökkel. Amint menne, mendegélne, elejbe toppan egy **oroszlán**. De biz ő nem ijedt meg, célba veszi ezt is. Azt mondta az oroszlán:

– Hallod-e, te királyfi, ne ölj meg, inkább neked adom a kölykemet, bizony még nagy hasznát veheted.

A királyfi megkegyelmezett az oroszlánnak is, elfogadta a kölykét, úgy ment tovább a három kölyökkel.

Részletünk iskolapéldának tekinthető. A bemeneti dekanátus egyszer, a kimeneti – a voltaképpeni jellegadó, az egész világhónapra érvényes tulajdonságok letéteményese – kétszeresen hangsúlyozódik jelzőállatával, illetve -állataival. Ami a középsőt illeti (ez, mint már láttuk, általában jellegtelenebb szokott lenni), ennek látens jelenléte végig érezhető, bár a másik kettőtől jellegében eltérő jelöléssel: nem állatalakban, hanem a magát mindháromszor megmutató, de végül mindig visszahúzódó fegyver, az *új és a nyíl* képében. A kölcsönös nagylelkűség nagyon is fizikai természetű megnyilatkozásai pedig – a fiú az életüket (a jelenüket) kíméli meg az állatoknak, ezek a kölykeiket (a jövőjüket) ajánlják fel neki! – minden kétséget eloszlatnak az irányban, hogy a Nyilason áttúnt magasabb rendű (jupiteri-„atyai”) tulajdonságok valóban a maguk testi mivoltában nyilatkoznak meg ebben a meserészletben.



A következő egység a Szűz jegyében indul, a külsőségek tekintetében tehát *Halak*-jellegzetességeket várhatunk. Tömören fogalmazva ez annyit tesz, hogy *szűzleányról* esik majd szó *halál*-közegben. (A Szűz-minőséget öreg – általában özvegy – asszony is jelölheti a népmesékben!) A szomszédos *Bika*-dekanátus szellemi tekintetben egyfajta elementáris *kéjvágyat* (étel-, ital-, szerelem-fogyasztás) hoz a képbe, testisége az ön- és közveszélyes, halált hozó *Skorpió* köntösében kell, hogy megmutatkozzék. Ennek a leghétköznapibb megnyilatkozása a korunkban oly sokszor

leírt, mindannyiunk számára ismerős ön- és/vagy partner-pusztító *szexualitás*. Végül az egész egységen végigvonuló *Bak*-karakter *épített környezetet* – kő-közeget – feltételez, továbbá testiségükben éppen jelen nem lévő *sárkány*-tulajdonságokat. Ami a testi jelenléteket illeti, az valamiféle *család*-képlettel kell, hogy összefüggjön, vagy bárminemű olyan kapcsolatrendszerrel, amelyben az egyik fél viselkedése *reciprok*-jellegű a másik feléhez képest. (Például: valaminek az elfogyása egy másik valaminek a megszületését, illetve gyarapodását eredményezi.)

*Mentek, mendegéltek hetedhét ország ellen, erdőkön, mezőkön által, – s egyszer beérnek egy rettentő nagy városba. De abban a városban minden ház gyászfeketébe volt húzva. Az utcák is be voltak teregetve gyászfekete posztóval, de még a hidak, de még a fák is. Volt a város végén egy kicsi ház, abban lakott egy öregasszony. Bemegy ahhoz Péter, köszön illendőképpen, s kérdi:*

– Ugyan bizony, öreganyám, miért húzták ezt a várost gyászfeketébe?

– Jaj, lelke fiam, ne is kérdezd. Ennek előtte huszonnégy esztendővel egy irgalmatlan nagy sárkány keresztülrepült a városon, s a város kútjába

*beleeresztett egy tojást. Abból a tojásból kikelt egy tizenkét fejű sárkány, s ez a sárkány adót vetett ki a városra, hogy csak úgy ad vizet, ha minden esztendőben egy tizennyolc esztendőös leányt a kútba vetnek. Ebben az esztendőben csak egy tizennyolc esztendőös leány van, és ez a királyé. Most rá kerül a sor. Azt üzente a királynak a sárkány, hogy ha a leányát szépszerével odaadja, többet nem sanyargatja a várost, mert a királykisasszonnyal elrepül nagy Sárkányországba. Hiszen csak akadna egy vitéz ember, aki a sárkányt megölje, neki adná a király a leányát s fele országát.*

A képek ismerősek. Azonosításuk részben már megtörtént, a maradék rész megfejtése pedig az eddig tanultak alapján nem okozhat különösebb gondot. Néhány szembeszökő sajátosságra mégsem árt külön kitérnünk. Ilyenek: az *út-híd-fa* hármasság a gyászba borult városban, azután a *kútba ejtett sárkánytojás*, s végül az itt különösen hangsúlyosnak tűnő *számosságok*: a 24 esztendővel ezelőtt történt sorsfordulat, a sárkány 12-fejűsége, illetve az áldozatul követelt leányok 18 éves kora.

Ami az *út-híd-élőfa* együttest illeti, egészen pontosan meghatározható a hagyomány által szentesített jelentése, amennyiben itt nyilvánvalóan az *út-folyó-élőfa* elemhármás által megidézett Tejút sajátos alakváltozatával állunk szemben. Az a tény, hogy a középső tagozat – a folyó – híddá, azaz tömör (kő)építménnyé változott, egyértelműen mutatja, hogy a Bak közegében járunk, ahonnan ilyennek látszik az égi „Hadak útja”. A híd képjele egyúttal a *napfordulás tengelyt* is megidézi az évkörön belül, s ezáltal átvezet bennünket a Galaxis tágabb létsíkjáról a szűkösebb, ám *par excellence* „nekünk való” Állatövbe.

A kútba ejtett sárkánytojás rejtvénye is könnyen „feltörhető”, ha figyelembe vesszük a következő két jellegzetes tengely-menti alakzatkapcsolódási „receptet”. A kútba esett (vagy lökött) lányokból menetrend szerint aranyhal lesz meséinkben (például: A háromágú tölgyfa tündére – *Illyés*, 1977. 552. o.). Ez a tengely-menti alakpárosítás nyilvánvalóan a Szűz-Halak szembenállást idézi meg. Esetünkben a kútba vetett – a sárkánynak kiszolgáltatott – lányok nem hallá, hanem „halállá” (a halál fiaivá) lettek. Úgy is mondhatjuk: a kút mélye a Halak, azaz a halál hona – legalábbis potenciálisan. (Már akár van sárkány a kút táján, akár nincs!) Ebbe az alapszituációba „pottyán bele” a tojás – egy jövőendő, bárminemű élet csirája, ígérete, kezdeménye –, amely a maga testi mivoltában mindenképpen Rák-tulajdonságokat idézne meg itt, a Halak közegében. Minthogy azonban a kútmélyi tojásból kiinduló „világtengely” túlsó végén – fenn a magasban – sárkányt találunk, világos, hogy ezúttal a tojás a Bak-tulajdonságok reális, testi vetülete, s a Halak közegében eleve benne rejlő halál-lehetőség ezáltal – és épp ezáltal – válik lehetőségből véres valósággá. Amint viszont a Halak dekanátusa „kiúszik” a képből, a magára hagyott Rák-tulajdonságmező nyomában család-képletbe próbál testesedni: az utoljára maradt leányt a sárkány már nem áldozatul, hanem – a szituációból jól kiolvashatóan – *feleségül* kéri, s ezzel vége is szakadna a tragédiák sorozatának.

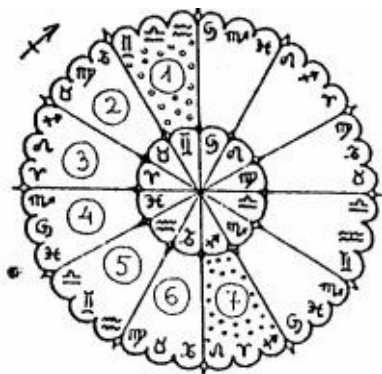
Lássuk végre a számosságokat. Ezekkel – itt is, másutt is – tanácsos fokozott óvatossággal bánni. A tapasztalatok szerint ugyanis a mesemondók – különösen a tudálékosabb, „kitanultabb” fajtákból valók – könnyen hajlanak arra, hogy szabványosítsák az ilyen „szent” számokat. (Ha sárkány, úgymond, legyen hétfejű, ha szűzlány, 18 éves stb.) Egyfajta általános érvényű receptként azonban még így is megjegyezhetjük magunknak, hogy ha a *hetes* vagy annak egész számú többszörösei (14, 21, 28...70, 77 stb.) szerepelnek egy mese- (vagy képi) fordulatban, akkor ott *Hold-* vagy *Szturnusz-*jelenlétre gyanakodhatunk. E két égitest keringési idejében játszik ugyanis karakterisztikus szerepet a 28-as (illetve a

negyedelésével kapott hetes) szám, a Hold esetében napokban, a Szaturnuszban években számolva. Ugyanilyen alapon érezhetünk Nap-, illetve Jupiter-„szagot”, ha a szövegben (képeken) a *tizenkettességgel*, illetve annak tört vagy többszörös számértékeivel (6, 3; 24, 36, 60, 66 stb.) találkozunk. (Vö.: Menzel, 1980.) Ennél tovább ehelyütt nem merészkednék a számosságok értelmezésében.

Ami viszont a lányok 18 éves korát illeti, ez – analógiák segítségével jól megvilágíthatóan – nagy valószínűséggel a Hold-csomópontciklusra utal, amely 18 kerek évet tesz ki, s a 19-edikben fordul új fázisába. Minthogy pedig ez a fordulat általában Nap-, illetve Holdfogyatkozásokban realizálódik, megérthetjük, hogy a mindaddig folyamatosan és érintetlen (szűz) módon fejlődő életre a 18. életévszám után drasztikus „napfogyatkozás” vár. A Hold-csomópont – hagyományos, de a mai csillagászati szóhasználatba is átöröklődött nevével: Sárkányfej-Sárkányfarok (azaz fel- és leszálló Hold-csomópont) kettős, összevontan: *maga a Sárkány!* – ekkor telítődik, testet ölt, és ezzel megszakasztja valamelyik égi „világító”, a Nap vagy a Hold „életét”. (Szüzekről lévén szó, ezúttal valószínűbb, hogy a Holdét.)

Már ennyiből is érzékelhetjük, hogy egy-egy népmesei szituáció pontos értelmezéséhez még mindig nem rendelkezünk a kellő mennyiségű asztrálmítoszi segédlettel. Ha ugyanis a – mesénkben egyelőre csak emlegetett, de idestova színre lépő – sárkány szerepét, jelentőségét pontosabban is értelmezni kívánjuk, elkerülhetetlenül be kell vezetnünk a „bolygó-uralmak”, illetve „erőben-létek” (szakszóval: *domicilium*, *exaltáció*) fogalomkörét, melyről eddig csak futtában volt alkalmunk szólni. (Mars-erőbenlét a Bakban, Jupiter-uralom a Nyilasban.)

Lássuk hát, mire jut Vizi Péterünk a következő, dramaturgiai szempontból döntő jelentőségűnek ígérkező meseszakaszban. Előre most csak annyit jelzünk, hogy a mesének ezen a pontján bizonyos értelemben „visszajára fordul” a történet, amennyiben minden, ami a kezdő egységben szellemi minőségként hatott, az itt testiségként jelenik meg, és fordítva. (Itt vagyunk ugyanis éppen a „túloldalán” a mese-kezdő jelenetnek.) Innentől tehát ezt a vizsgálati szempontot is célszerű lesz érvényesíteni az egymást követő élethelyzetek elemzésekor.



„No, Péter – gondolta magában a fiú –, most mutasd meg, mit tudsz.”

A királykisasszonyt másnap kellett vinni a kúthoz. Péter hát lefeküdt az öregasszonynál, hogy jól kipihenje magát, de hajnalhasadáskor felkelt, jól kifente a kardját, adott az állatjainak enni, amennyi csak beléjük fért, s úgy sétált a város kútjához.

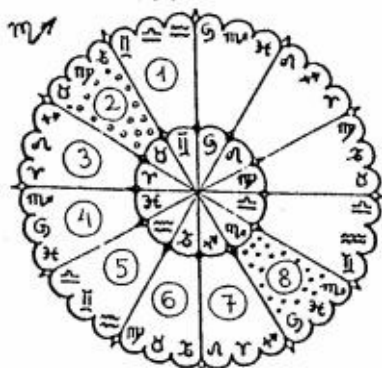
Hát úgy délfelé hozzák szegény királykisasszonyt gyászfeketébe vont hintón, a hintó előtt tizenkét paripa, mind a tizenkettő hollófekete, s azokon is gyászfekete posztó. Jött a hintó után a nép is, de jó messziről, sírt a királykisasszony, sírt az apja, anyja, sírt minden jó lélek. Csak egy ember jött a királykisasszonnyal, a vörös herceg. Ez előállott, hogy ő majd megöli a tizenkét fejű sárkányt. Vizi Péter fel sem ment a királyhoz, nem is ajánlotta magát, csak ott állott a kútnál, s várta a sárkányt.

Lapozzunk csak vissza a meseelemzés elejére! Korsókból kiömlő víz; álmofejtés (mérlegelés); iker-világuralom – mindez szellemi síkon, azaz álomban vagy ígélet formájában. Hogyan tér vissza most, a hetedik rész-egységben mindez – bizonyára emlékszünk még rá: a Vízöntő-, a Mérleg- és az Ikrek-tulajdonságokról van szó – a testiség síkján?

Az álombeli páros korsóból kiömlő víz „testi” megfelelője itt a síró-rívó királyi pár s az őket követő zokogó sokaság. A mérlegelésé – a hintó, mint a fenyegetettségben ideiglenes menedéket biztosító, labilis egyensúlyi helyzetben tovaringó (bárka-jellegű) alkotmány. Végül az iker-természetű nagyra törés itt a sárkánnyal birokra kelni merészülő (a legnagyobb hatalommal is dacoló, azt is lebírní szándékozó) férfi párosban, hősínkben és a „vörös hercegben” nyeri el a maga testi megvalósulását.

Fordítsuk meg a képletet! A testiség síkján ott, az első meseszakaszban, az Oroszlán-, a Kos-, majd a Nyilas-tulajdonságok inkarnálódásaival találkozhattunk. (Lakodalomra készülő királyi udvar; két irányba szétterülő, erőszakos uralomra törés; csodás megintetés.) Most ezek a konkrétumok – tendenciák formájában kell, hogy élénk bukkanjanak.

Valóban: lakodalomra viszik a királykisasszonyt, de micsoda lakodalomra! Szabályosan feje tetejére állt a világ, a mesekezdő képhez viszonyítva. Ez a menyegző is kútba esik (kis híján szó szerint!), akárcsak az első, és itt is álom szól közbe: a hős és állatai (a Kos- és Oroszlán-tulajdonságok) nyugovóra térnek a párviadal előtt, erőgyűjtés végett. És itt is két irányba terül szét a hatalomvágy: a vörös vitéz a „hivatalos” utat járja, Vizi Péter rangrejtve tör célja felé. Ha bővebben is megismerkedhetnénk a bolygó-tulajdonságokkal – erre most nincs terünk –, arra is rávezetődne, miért a vörös vitéz „van elemében” ebben a dekanátusban. Most csak annyit: a vörös vitéz mindig és mindenhol a *Mars* (a „vörös bolygó”) képviselője népmeséinkben, amint azt Jankovics Marcell példásan szép okfejtéssel kimutatta egy korábbi tanulmányában (*Jankovics, 1980. 56. o.*), ez a bolygóistenség pedig éppen itt, a Kos jegyében, illetve dekanátusában érezheti „otthon” magát – pontosabban: tartja egyik, de éppen a számunkra most fontosabb, mert sötét karakterű, „éjszakai” székhelyét a kettő közül – az évkörön belül. Hogy a tizenkét paripa „húzása” mit jelenthet ebben az összefüggésrendben, azt már magunk is könnyen kitalálhatjuk, ha figyelembe vesszük, hogy a szóban forgó jegy következő, harmadik (pressziós rendről lévén szó, egyben *névadó!*) dekanátusa Nyilas-szellemiséggel telített, ennek a jegy-tulajdonságmezőnek a keleti névadója pedig éppen a *ló*. A gyászos előjelű („hollófekete”) jövendő közvetlen vonzataként értelmezhető, tehát képletünkben az áldozatot magában rejtő – s a maga dekanátus-sajátosságait (Kos), mint láttuk, testi közegbe transzponáltan megjelenítő – hintó.



Ugyanezt az elemzési módszert alkalmazhatjuk a következő dramaturgiai (és zodiákusi) egység elemzésekor is. A *Rák-örvény*, amely a „szemben lévő” (második) mese-egységben valósággal is feltört a vasházikó földjéből, és életet hozott a börtönbe, itt csak tendenciaszerűen jelentkezhet. Ami pedig testi síkon megfelel majd neki, a *Bak* tulajdonságmező, az – láttuk már, a sárkánytojás példázatát elemezve – magában a sárkányban, mármint a „hurkos farkú”, azaz Bak-tulajdonságok megjelenítésére definíciószerűen alkalmas szörnyetegben kell, hogy megfogalmazódjék. Más szóval: nemcsak a dramaturgia, de az asztrálmítoszi keretrendszer működési szabályzata szerint is itt kell a maga konkrét, látható-tapintható (testi) mivoltában színre lépnie a sokat emlegetett (de korábban *csak* emlegetett!) sárkánynak.

Hát egyszerre csak nagy buggyokat vet a víz, kavarodik, zavarodik, a színében sötétre változik. Aztán szakadni kezd a kútból a vörös láng, a kék láng, a zöld láng: ez már a sárkány torkából szakadt ki. Ím, csakugyan, jó a sárkány, kiveti magát a kútból, tátogatja rettentő nagy száját, mind a tizenkettőt, üti a földet a farkával, hogy csak úgy döngött-rengett belé.

Haj, a vörös hercegnek sem kellett egyéb, egyszeribe inába szakadt a bátorsága, s nagy hirtelen **felmászott egy fűzfára**. De bezzeg nem ijedt meg Vizi Péter. Kirántotta széles, görbe kardját, s neki a sárkánynak.

Az első (bemeneti) dekanátus méltatásával már végeztünk. A szellemiség szintjén itt esedékes Rák-örvény megmutatta, mi rejlik benne, mint önnön testisége: a „túloldali” (kútmélyi) Bak-sárkány. Ez utóbbi a nagyobb nyomaték kedvéért még csapkodta is farkával a földet, hiszen Bak-mivoltára éppen a hurkos farok utal definitív módon. Máskülönben mint Hold-ház, a Mérleg állatövi jegyéhez, mint bolygó-minőség pedig (a Sárkányfej és Sárkányfarok összevont alakzata) a Hold-csomópontok kettős rendszeréhez is hozzárendelhető tenne.

A Halak dekanátusáról szintén felesleges immár szót ejtenünk: a sárkánytojás-feladvány boncolgatása során tisztáztuk, hogy a kút mélye a Halak (a halál) birodalma. Testisége ezúttal nem *lány*-, hanem *láng*-formában nyilatkozik meg, mintegy a Sárkány-test *ártó* (vö.: „arató” – a Szűz sztereotip jelzője a zodiákusi rendben) tulajdonságainak előre-vetüléseként. Kútmélyi halál-képviselőnk „igazi”, azaz szándéka szerint való testisége persze a hintóból kilépett – értsd: a Mérlegből a precessziós rendben kibomlott – *szűz királylány* lenne, neki azonban a mesei cselekmény fonalát gombolyító végzet ezúttal más, magasabb rendű sorsot szánt.

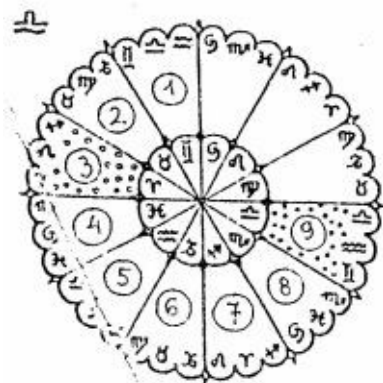
Végül a harmadik, ám az egész jegy-érvénytartamon – visszahatólag is – átömlő szellemi tulajdonság vizsgált meseszakaszunkban a Skorpióságból fakad. Ennek megfelelően ön- és közveszélyes vállalkozás tanúi lehetünk itt, mindkét szembenálló fél részéről. Van azonban még egy figyelemre méltó sajátossága a Skorpió-tulajdonságmezőnek, amiről könnyen fel lehet ismerni jelenvalóságát. Arról van szó, hogy ebben az évszakaszban drasztikusan elválik egymástól a szellemiség és a testiség, az előbbi fölfelé tör, mind magasabb létszintek felé, míg az utóbbi, a test, lehanyatlik, a szó szoros értelmében „földhöz ragad”. Mármost itt érdekes ellentmondás-féleség látszik felütni a fejét. Hiszen a vörös vitéz „emelkedett meg” egy szinttel, amikor fölmenekült a fűzfára. Azt jelentené ez, hogy ő képviseli a magasabb rendű szellemiséget a földön maradt mesehőssel szemben? Szó sincs róla. Sőt: amikor a fán *fölfelé* kúszik, mentve a bőrét, voltaképpen önmaga „túloldali” testiségéhez jut egyre közelebb, amely – lévén, hogy a Skorpióval szemben, a Zodiákus túloldalán éppen az „önző” Bika-tulajdonságmező helyezkedik el – végső soron egész becsstelen, érdekhajhász akciósorozatát motiválja.

Maga a „fűzfa” – nem nehéz kitalálni – éppúgy a Tejút képjele itt, mint négy egységgel korábban, amikor bemeneti dekanátusban éltük át ugyanezt a léthelyzetet. Akkor és ott a „világ jósfája”-ként találoztunk vele, és ennek megfelelően „javakat” (definitív módon sült *malacot*) bocsátott le, azaz engedett-küldött át a „túló feléről” a tövébe telepedett ifjaknak.

Érdemes azonban tovább vizsgálni a „vörös herceg a fűzfán” képletet. Ha szellemisége – a Skorpió-jegy, illetve -csillagkép – felől vizsgáljuk, akkor a Tejút-fán az ő helyén (helyzetében) a *Hattyú* (Cygnum) csillagképet találjuk. Ennek szabályos név-változatai népmeséinkben a *cigány* (asszony) és/vagy a *hegedűje*. És valóban, más mesetípusokban (például: A háromágú tölgyfa tündére című, fentebb már általunk is idézett népmesében – vö. *Illyés*, 1977. i.h.) cigányleány telepedik fel a kút mellett álló fűzfa koronájába, miután az anyja belevetette a

kútba a nemrég életre keltett, s ezért a világ gonoszságaival szemben még felvértezetlen tündérlányt.

Ha viszont a „túloldalról”, a testiség mezejéről vesszük szemügyre a Tejút-fán gubbasztó vitézt, akkor a Bika-csillagkép fölött is megtaláljuk a neki megfeleltethető konstellációt a Tejút sávjában. Az *Auriga* (Szekeres) ez, amely csillagképet a magyar népmesék ugyancsak zeneszerszámmal hoznak összefüggésbe: „ő” a *furulyájával* csodákat művelő (egyebek között éppen sárkányt regulázó) juhászlegény vagy „jó pásztor” (például: A csodafurulya – K. Grandpierre, 1981. 314. o. sk.), népmeséinknek és pásztorfaragásainknak egyképpen kedvelt alakja. Nyilvánvaló, hogy a mi esetünkben csakis a szellemisége, azaz a Cygnus-tulajdonságcsoport felől közelítve tudjuk megmagyarázni „vörös hercegünk” korrektnek éppenséggel nem nevezhető viselkedését.



De ideje rátérnünk a következő dramaturgiai egység tárgyalására. Most jószerivel rutinmunkát végezhetünk. Bemeneti dekanátus: szellemi síkon *Ikrek* – eldöntetlen vetélkedés. Ugyanez testi síkon: *Nyilas* – rendkívüliség, átlátás (esetleg átkerülés) egy más típusú létfokozatba. Középső dekanátus: szellemi síkon *Vízöntő* – a mesénkre konkretizált játékszabályok szerint itt az állatokkal kötött „természetfölötti” barátságnak kell ismét aktivizálnia. (Vö. a fentebb már részletesen taglalt ötödik számú dramaturgiai egységgel!) Hogy ez a testiség síkján mit jelent, azt aligha kell

hosszan magyaráznunk. A *Vízöntő* átellenese, az *Oroszlán* (valamint „dublőrje”, a *Tigris*) fizikailag is be fog avatkozni a küzdelembe. Sőt, várhatólag a *Farkas* is, hiszen „ő”, mint a *Kos*-(*Kutya*)-időszak második Holdházának képviselője, testiségében éppen most, a szakasz-záró harmadik dekanátusában kell, hogy szerephez jusson. Ezek szerint viszont ugyanitt, a befejező rész-egységben, szellemi tekintetben ideiglenes – törékeny, labilis! – egyensúlyi helyzetnek kell kialakulnia. Lássuk, hogyan fest mindez a mesében!

*Szakadt a verejték Vizi Péterről, de szakadt a sárkányról is, mert hiába erősködtek, sem Vizi Péter nem tudta halálosan megvágni, sem a sárkány nem tudott úgy fordulni, hogy a farkával megcsaphassa Vizi Pétert, pedig azon mesterkedett.*

*Hanem mikor az állatok látták, hogy a gazdájuk mindjárt a fűbe harap, uccu, neki a sárkánynak, a tigris bekapta a farkát, megragadta az oroszlán is meg a farkas is, s abban a szempillantásban Vizi Péter beleugrott a sárkány tizenkettedik szájába, nagy hirtelen a buzogányával kipeckelte a száját, leszaladt a gyomrába, ottan megtalálta a sárkány lelkét fekete galamb képében, annak a szívét keresztülszúrta, s amint vége volt a fekete galamb életének, vége lett abban a minutában a sárkány életének is.*

Itt már igazán csak egy-két magyarázatra szoruló mozzanat akad. Például: nem esett szó még róla, hogy sárkányunknak nemcsak „névjegye” a farka, de fegyvere is. Minthogy pedig szakaszunk elején igencsak forgatja ezt a fegyvert, azt hihetnénk, ez a mozzanat az előző egységből – per analogiam: „üti a földet a farkával” – csúszott át ide, megrovásra méltó anakronizmus gyanánt. Nem erről van szó. A sárkányfarok nagyon is a maga idejében lép akcióba itt, a *Nyilas* testiségében, hiszen ez a furcsa, rendellenes működésű „bolygóistenség”, a *Sárkányfarok*, más néven leszálló Hold-csomópont, éppen itt, a *Nyilas* jegyében van „erőben” a klasszikus asztrálmítoszi dramaturgia szerint. Érzékelhetjük immár: valóban ördögösen nehéz feladat lehet megbirkózni ezzel a csodalénnyel, hiszen



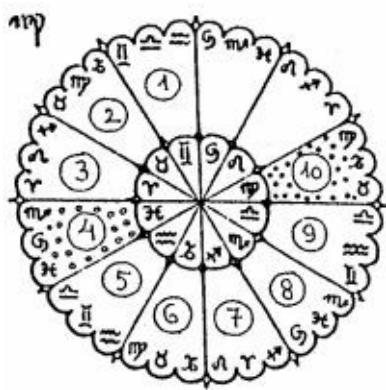
szüntelenül változtatja „valóság tartalmát”. Ha mint Bakot akarom lebírni, mert önmagán áthurkolódó farka erre a jegy-sajátosságra hívja fel a figyelmemet, egyszeriben kiderül róla, hogy a Mérleg „szóvivője”, s most éppen „keleti arcát” fordítja felém. Ám ha ilyenként mérem rá fegyveremet, megint szint vált, s vagy óriás-torkát tája rám, mint Sárkányfej (felszálló Hold-csomópont), vagy pedig a farkával vesz célba, mint Sárkányfark (leszálló Hold-csomópont). Mesehős legyen a talpán, aki mindezek ellenére is erőt tud venni rajta!

Hogy ezúttal valóban „fején” találtuk a szöveget, amikor sárkányunkat a Hold-csomóponttal azonosítottuk, mi sem mutatja jobban, mint hogy a végleges legyőzéséhez – a száján át vezet az út. A tétel szó szerint így értendő: a Sárkány ezen a téridő-színen csakis a fején át győzhető le. Miért? Azért, mert itt, a Nyilas jegyében éppen a Sárkányfej (a felszálló Hold-csomópont) van erővesztésben a hagyományos asztrálmítoszi szereposztás szerint. A Sárkányfark, mint láttuk, „erőben” volt ebben az időszakban, azon a testtáján sebezhetetlennek is bizonyult a gazdája. Biztosra vehetjük, hogy nem is tudta volna lebírni őt (mármint a Fej és a Fark összeíródásából előálló Sárkányt) hősünk, ha segítségére nem sietnek maradék dekanátusi sajátosságai – értsd: segítő állatai –, és közülük is a „dublőr” szerepű, a váltópárjához képest „fordított módon” viselkedő Tigris fogja semlegesíteni a rettegett, sárkány-farkat. (Tigrisünk „fordított” irányultságú szerepéről alább még bővebben is szó lesz.)

Mit kezdünk azonban a „fekete galambbal”, a sárkány gyomrában? Ha tudom, hogy hősünk a Nyilastól indult el a megsemmisítésére, akkor a sárkánytest „alagútján” át csakis a szemközti Ikrek irányába haladhat, egyfajta „negatív Tejúton”. Minthogy eleve csúszással indult (a Nyilas testisége csak a „kimenetnél” tudott átütően érvényesülni!), így a túlsó oldalon is tovább kell csúsztatnunk a végcél, az Ikrekből a precessziós rendben rákövetkező Bika felé. A két jegy közötti átmenet Hold-házakban is precízen kifejezhető: ide éppen a „fecske” (népművészetünkben ennek általában a *galamb* felel meg!) téridő-egysége esik a 28-elemű körben. Hogy miért fekete ez a galamb? Talán azért, mert nem a „szabályos”, fehér Tejúton-vonulaton érkezünk el hozzá, hanem a sárkány-torok „fekete lyukán” át.

De magyarázhatjuk ezt a besötétedést azzal is, hogy *vénu*si karakterű galambunk alakján a felszabadító tett pillanatában megelőző létfázisainak – a Kos- és Oroszlán-dekanátusokkal szemközti Mérleg-, illetve Vízöntő-meghatározottságokról van szó – sötét öröksége is áttűnik. Miben áll ez, és miért nevezzük sötétnek?

Miután a sárkány *erő*-forrásának elapasztása a hős feladata ebben a cselekményegységben, mindenekelőtt azt kell figyelembe vennünk, melyik bolygóistenség van *erőben* a közvetlen előzményként adódó Mérleg-időszakban, s akkor azt kapjuk, hogy fekete galambunk színe alighanem a *Szatur*nusz egyik jelvény-állatától, a *hollótól* kölcsönződött. Annyival is inkább, mivel az előző dekanátus, a Vízöntő, második Hold-házával megugyanazt a Hollót „hozta be a képbe” mint közeg-meghatározó (névadó), sötét madárminőséget. Gyaníthatóan éppen azért, mert ebben az év-szakaszban is Szatur



nusz jeleskedik, bár itt nem „erőben”, csupán „otthon” találjuk, akárcsak a hurkos farkú sárkányalakzattal jelzett Bakban. Némileg egyszerűsítve a kérdést, úgy is fogalmazhatnánk, hogy amikor Vizi Péter a fekete galamb képében „öli el” a sárkány erejét, akkor voltaképpen a lehetséges Sárkány-jelentések közül kettőben (a Bakban és a Mérlegben) is működő *szatur*nuszi *erőket* hatástalanítja. Minthogy pedig ezek az erők alapvetően meg-, illetve visszafogó, korlátozó természetűek, így kikapcsolásuk azzal a veszéllyel járhat, hogy – durván fogalmazva – valamiféle, eddig meg nem nyilatkozott, éppen ezért kiszámíthatatlan erőtenyező *elszabadul*. Ez az elszabadulás

viszont magára az elszabadítóra (esetünkben a mesehősre) nézve is végzetes helyzetet teremthet. Mindjárt meglátjuk, miképpen.

*Akkor Vizi Péter szépen végigsétált a sárkánynak mind a tizenkét fejében. Mind a tizenkét fejében talált egy-egy aranyalmát; azokat a zsebébe tette, s szépen kísétált a földre.*

*Szörnyűképpen el volt fáradva Vizi Péter, a fejét lehajtotta a királykisasszony ölébe, s egyszeribe elaludott. Elaludtak az állatai is, de a fűzfán ülő vörös hercegnek sem kellett egyéb. Bezzeg most nem félt, leszállott a fűzfáról, felkapta Vizi Péter kardját, a másik kezével befogta a királykisasszony száját, hogy ne kiálthasson, s Vizi Péter nyakát levágta. Nem volt arrafelé senki lélek, aki ezt látta volna. A vörös herceg hát szépen hazavezette a királykisasszonyt, de útközben megmondta neki, hogy ha elárulja, így meg úgy öli meg.*

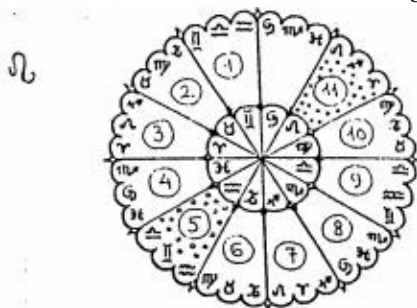
Mindenekelőtt vegyük észre: most vagyunk a mese évkörében pontosan szemben azzal a helyszínnel, ahol a haláleset lehetősége megfogalmazódott. (A „jósába” szúrt kések mozzanatára gondolunk.) Ez a direkt megfelelés, úgy véljük, most már nem igényel bővebb kommentálást. Nem is araszolgatunk végig itt a szembenállásokból dekanátusi szinten adódó sok szép átrímelésen, hiszen ezt biztonsággal elvégezheti a kedves Olvasó is, a saját örömeire–megnyugtatóására, ha ideje és kedve engedi. (Jó lenne, ha engedné!) Mindazonáltal, az elbizonytalanodást megelőzendő, nem árt talán a megszokott rutin-„helyszíneléseket” együtt elvégeznünk.

Téridő-színünk egymást követő dekanátusai most a szellemiség szintjén így következnek egymásra: Bika, Bak, Szűz. Jelzéseik: *aranyalma* az immár holt sárkányfejekben (ez utóbbiak egy precessziós lépéssel korábban, az Ikrekben voltak elevenek, akkor nem is lett volna tanácsos kutakodni bennük!), illetve az ezzel egyenértékű általános és teljes (a teljes, 12 szakaszból álló évkörre kiterjedő – vö. az almák 12-es számával!) *érzéki természetű jólét*: a pihenés a lány ölében; azután: *lefogás* (a lány szájának befogása, illetve cselekvőképességének megbénítása életveszélyes fenyegetéssel); végül: *felosztás* (a szó szoros értelmében: a test kettészelése, racionális megfontolásoktól vezérelve, úgy is mondhatnánk: hideg számításból).

Hogyan tevődik át mindez a testiség síkjára? A Bikával szemben a Skorpió téridő-mezeje „terül el” – újra belép a képbe a fűzfa, rajta a mindeddig inaktív állapotban leledzett „szökevény”. Minthogy őhercegségéről már tudjuk: a Mars bolygótulajdonságok hordozója, nem csodálkozhatunk rajta, hogy épp itt szökik vissza, hiszen ez a jegy-érvénytartam az ő második „otthona” (a Kos mellett) az évkörben. Erőre azonban csak a következő dekanátusban kaphat, amikor a vetélytárs (Vizi Péter) és a vágyott nő testisége már az *egymásba-felejtkezés* Rák-állapotába jutott. Ekkor, és jól érzékelhetően a szemközti *szellemi* síkon váltódik ki a véres tett (*fő-vétel*), hiszen – tudjuk – Mars a Bakban van „erőben”. Ez pedig annyit jelent, hogy itt válhat valódi cselekmény-mozgatóvá a „véres vitéz”, míg „otthonaiban”, a Kosban és a Skorpióban csupán a cselekmény közegének meghatározása futja erejéből. Végül a harmadik dekanátus testiségét ezúttal a Halak sajátosságai fogják determinálni. Röviden szólva: hősünk itt meghal. És hogy ez a sajátosság valóban átsugárzik a jegy-érvénytartam korábbi szakaszaira, ezt mindennél ékebben bizonyítja az a tény, hogy segítő állataival együtt már az előző dekanátus kezdete óta mélyen alszik.

Sejthetjük immár azt is, hol esett a hiba. A mérték elvesztése (a Szaturnusz-tulajdonságok előlése) tekinthető a bajok indítóokának, kiteljesítőjük pedig – már a Szűz világhónapjában,

ahol éppenséggel a beosztás erénye kellene, hogy érvényesüljön – a jólétebe való önfeladott beleereszkedés. Ha jóvá akarja tenni hősünk a végzetes baklövést (ez a kifejezés itt most szó szerint is érthető!), akkor valami módon ide, a Szűz mezejébe kell majd visszavergődni, mert orvoslást nagy bajára csakis innen várhat. Mindenesetre nem lesz könnyű dolga, hiszen az időben „előrefele” haladni, ha egyszer az alapirány a precesszióból következőleg már „visszafelé”-nek adódott, elvileg elképzelhetetlen. Hacsak...



Hacsak valami rendkívüli esemény, vagy valamiféle, eddig számításba nem vett idő-sajátosság közbe nem szól. Vizi Péter szerencséjére – ezúttal közbeszólt. Mégpedig valóban olyan hatástényező, amellyel eleddig nem számoltunk, nevezetesen a Vízöntő téridő-problematikája, ismertebb nevén az ún. *Vízöntő-paradoxon*. (Vö.: Pap, 1990. 76–81. o.) Mit értsünk ezen? Nem kevesebbet, mint hogy ebben a világhónapban – és pillanatnyi tudomásunk szerint csakis ebben; mindenesetre leginkább ebben! – nullázódik az idő-dimenzió. Pontosabban, egyszersmind vulgárisabban fogalmazva: egyszerre „folyik” a létezés előre- és hátrafelé. Nehéz elképzelni? Meglehet. Még sincs mit tennünk, meg kell próbálkoznunk vele, ha tovább akarunk jutni népmesénk (és természetesen még sok-sok más szöveges, illetve képes népművészeti alkotás) értelmezésében.

Amennyiben pusztán formálisan kezeljük a kérdést, aránylag könnyűnek látszik a megoldása. Képzeljünk el egy korszót, amelyből egyszerre két irányba – mégpedig egymással 180°-ot bezáró két irányba – folyik a víz. Az egyik vízár „visszafelé” özönlik, más szóval a „normális”, kis-éves menet szerint, és ez az ág a precessziós rendben őt megelőző Halak-korszakra „terül rá”. Így ez utóbbinak mindhárom dekanátusát ellepni látszik egy-egy Vízöntő-részegység tulajdonság-hordaléka. Konkrétan: a Halak „bemeneti” Skorpió-dekanátusára a Vízöntő névadó, első szakasza „zuhog” rá, a középső két szakasz, a Rák, illetve az Ikrek, viszonylag problémamentesen fedi át egymást, míg a Halak névadó szakaszával a Vízöntő utolsó, Mérleg-dekanátusa társul. Ha viszont a Vízöntő-folyam másik ágát követjük futásában, akkor azt találjuk, hogy ez – immár szabályszerű precessziós futásiránnyal – a rá következő Bak-korszakot „öntözi végig”. Az így adódó rész-egységek tehát a következő „kettős természeteket” fogják mutatni: a bemenetnél Szűz, illetve Mérleg; középtűt Bika, Ikrek; a végkifejletkor Bak, Vízöntő.

Hát igen – mondhatják erre –, könnyű mindezt ilyen szépen előszámolni, csakhogy mit jelent ez az egész „Vízöntő-problematika” most már a kézzelfogható tények nyelvére lefordítva? Jósólgatás és spekulálás helyett lássuk, mit mond erről a soron következő meserészlet. Előre bocsátjuk: abból, hogy ez és az eztán jövő dramaturgiai egység nagyságrenddel terjedelmesebb, mint az összes többi, máris gyaníthatjuk, hogy mesénknek lesz mondanivalója a Vízöntő-problematikáról. Úgy is fogalmazhatnánk: mesénk dramaturgiája egy szeizmográf érzékenységgel reagál erre a probléma-sűrűsödéssre.

*Fölmennek a palotába, ott a vörös herceg eldicsekszik, hogy így meg úgy ölte meg a sárkányt, s merthogy a királykisasszony nem mert szólni, mindjárt nagy lakodalmat csaptak, a vendégségnél a vörös herceget a főhelyre ültették, de még tizenkét selyempárnát is tettek alája.*

A dolog úgy indul, mintha minden a legnagyobb rendben lenne. A vörös herceg „fő helyre” kerül – természetesen, hiszen otthonában van, a Kos „bemeneti” dekanátusában. (Egészen pontosan fogalmazva: az Oroszlán-jegy leghátsó, ily módon a precessziós rendben „bemenetinek” adódó Kos-dekanátusáról van itt szó, amint arról azonnal meggyőződhetünk,

ha visszalapozunk 1. ábránkhoz.) A cselekmény „testi” közege: törvényes kapcsolatteremtés, a korábbi királyi ígéret beváltása, azaz lakodalom – jellegzetes Mérleg-hozadékok. A harmónia öröknek ígérkezik, hiszen 12-es alapozású (12 párna a vörös herceg ülepe alatt), bár éppen a Mérleg esetében láttuk már – mindjárt az első meseegységben, a vasházikó felépítése-lebontása kapcsán –, hogy ami ilyen fokozatosan és módszeresen halmoztatik fel, az előbb-utóbb, de még a Mérleg-érvénytartamon belül, okvetlenül le is bontódik. Itt és most azonban mintha másként alakulnának a dolgok: „simán” lépünk tovább egy dekanátussal, és elérkezünk – mármint szellemiségünk tekintetében – a csodákat ígérő Nyilas-jegybe. A testiség síkján itt Iker-tulajdonságoknak kell fellépniük, minthogy pedig a vörös herceg „ikre” – láttuk egy előző szakaszban – maga Vizi Péter, most mindjárt neki kell színre lépnie. Lesz hát tere a csodának, hiszen ő, mint tudjuk, most éppen halott.

*Amíg a királynál folyt a dínom-dánom lakodalom, azalatt az állatok felébredtek, s látják, hogy a gazdájuk feje le van vágva. Nosza, szalajtják a **tigris**t, mert az volt közöttük a legjobb futó, hogy hozzon az erdőből forrasztófűvet, azzal majd visszaforrasztják a gazdájuk fejét.*

Itt újra meg kell állnunk, helyzetjelzés végett. A középső Nyilas dekanátuson éppen csak átsuhanva, most már ugyanis a harmadik jegyszakaszban, a névadó Oroszlánban vagyunk – szellemi síkon. Testi vonatkozásban viszont működésbe lépett a Vízöntő sajátos mechanizmusa. És most végre megérthetjük, miért kellett annak idején az Oroszlán-szerepre két állatalakot beállítani a mesés állat-válogatottba, miért nem volt elég egy, mint mondjuk a farkas esetében. A kétféle oroszlánság (mesénkben a tigris, illetve az oroszlán) a két irányba szétfutó Vízöntő-tulajdonságok kétféle testi megnyilvánulásának tekinthető. És most, hogy „fordult a kocka”, és Vízöntő-testiséget kell rendeltetészerűen működtetniük, valóban széjjel is futnak. Minthogy a drámai vétség – mint láttuk – az előző nagy egységben, a Szűz-jegyben történt (ennek teljes jogú képviselője a keleti állatseregletben, vagyis a tigris-oroszlán-farkas hármasság működési terepén: a *nyúl!*), ide kell visszaloholnia az egyik Vízöntő-állatnak. Akár a tigris megy vissza az időben, orvosságot hozni a bajra, akár az oroszlán, csakis nyúltól várhatják a gyógyulást, s ha történetesen a tigris „fordítja meg” az idő járását, akkor biztosak lehetünk benne, hogy dublórje, az oroszlán fogja majd visszafordítani azt az akció végén.

*Elszalad a **tigris**, s amint szalad az erdő felé, találkozik egy **nyúllal**.  
Annak a nyúlnak a szája tele volt valami fűvel. Kérdi a tigris:  
– Mit viszel, te nyúl?  
– Én bizony útilaput a fiamnak.  
– Add csak ide, találsz te még ott, ahol ezt találtad, nekem nagyobb szükségem van erre.  
Jó szívvel, nem jó szívvel, a nyúl az útilaput odaadta a tigrisnek, s a tigris visszaszaladt a társaihoz.*

Most résen kell lennünk! Első ránézésre úgy tűnik, hogy minden rendbejött: a hiba korigálódott, és visszajutottunk az idő nulla-pontjára. Ha azonban gondosabban utána nézünk a dolognak, kiderül, hogy mindkét állítás kiegészítésre szorul. A hiba orvoslására kezünkben van ugyan immár az eszköz, ám a beszerzése közben újabb vétség született: erőszakot kellett alkalmazni az ártatlan, és ráadásul éppen szükségét is szenvedő (beteg fia segítségére siető) nyúllal szemben. Márpedig a népmesék erkölcsi világrendje úgy épül fel, hogy abban vétség nem maradhat megtorlás (de legalábbis valamiféle pregnáns következmény) nélkül. Érdemes lesz tehát erre-élezett szemmel figyelni a mese további

menetét: ha egyszer még nyúl kerül hősünk útjába, tartani kell tőle, hogy ennek az adósságnak a behajtására érkezik!

A másik rész-állítás körül sincs minden rendben. Igaz, hogy tigrisünk „visszaérkezett” kiindulási pontjához, az állattársai által körülvelt holttetemhez, közben azonban az idő mintha a másik irányba, azaz „előrefele” is elmozdult volna. Miből gyanítjuk ezt? A következőkből.

– Hát melyik ért a doktorsághoz? – kérdi az oroszlán.

– Én értek – mondta a farkas –, minden nemzetségem doktor volt.

– No, ha úgy, hát forraszd vissza a gazdánk fejét.

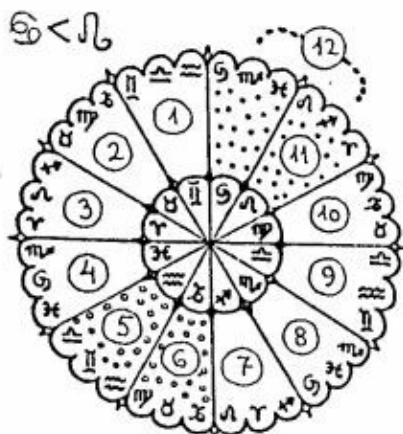
Felkapja a farkas a Vizi Péter fejét, egy pillanatra oda is forrasztja, de mikor talpra állítják, akkor látják, hogy a képes fele hátrafelé van fordulva.

– Ejnye, ilyen-olyan teremtette – kiáltott az oroszlán, s jól pofon ütötte a farkast –, hát így tanultad ki a doktorságot? – Hirtelen lekapta Vizi Péter fejét, előrefordította a képes felét, s úgy forrasztotta a nyakához.

Vizi Péter egyszeribe kinyitotta a szemét, azt hitte, hogy csak nagyot aludt. Az állattársaitól tudta meg, hogy mi történt vele.

Szemmel látható: a tigris-képviselte Vízöntő-hullám „visszafelé” jöttében először az Oroszlán-kor bemeneti szakaszához érkezett meg: a Kosban vagyunk most, egészen pontosan ennek a dekanátusnak is a kellős közepén, a Farkas-Hold-házban. Sőt, mire az operáció befejeződik, már a Yü-Hold-háznál tartunk: két irányba, hátra, majd előre néző hősünk a fejét ide-odaforgató, „kétfejű” griffmadár képzetét idézi fel egy pillanatra. És ezzel jutunk csak vissza voltaképpeni kiindulópontunkhoz. A Vízöntő-effektus kikapcsolására – mint azt korábban már jeleztük – csakis a másik Vízöntő-ág túloldali (itt éppen a szellemi oldalra eső) „felelőse”, az oroszlán jogosult. A múltból a jövő felé fordítja Vizi Péter arcát: a halál helyett az új élet birodalma nyílik meg ezáltal hősünk előtt. (Ne felejtjük el azonban: ez az új élet máris vétekekkel terhelt, s ezt a tehertételt még ebben az életében egyszer „le kell majd dolgoznia”!)

Most vagyunk hát ismét az idő nulla-pontján. És itt következik a kérdések kérdése: hogyan tovább? Konkrétabban fogalmazva: hogyan tudunk „visszakapcsolódni” az elhagyott időfolyamatba? Ami igaz, igaz: most aztán nemigen eshetünk bele abba a hibába, hogy „prekonceptióktól” hagynánk (félre)-vezetni magunkat. Igen kevés kézzelfoghatót, illetve a hétköznapi nyelvre lefordíthatót tudunk ugyanis arról, hogyan kellene „szabályszerűen” lezajlania egy ilyen visszakapcsolódásnak. Ha szigorúan ragaszkodunk a mai (tudományos) értelemben vett fogalmi keretekhez, akkor még abban sem lehetünk egészen biztosak, hogy egyáltalán lehetséges egy ilyenfajta „manőver”. Egyet tudhatunk csupán teljes biztonsággal: azt, hogy a mese folytatódik. S ugyan kitől-mitől várhatnánk mi is eligazítást mástól, mint mesehősünk – „az állataitól tudta meg, hogy mi történt vele” – lássuk hát, hová jutottunk a magunk állatainak körében (a Zodiákusban), majd ők tovább irányítanak bennünket.



– No megállj, vörös herceg,  
mindjárt megkeserítem én a  
lakodalmadat!

*Előbb a sárkány tizenkét fejéből kiszedte az aranyfogakat (volt mind a tizenkettőben kettő), a tarisznyájába tette, s azt mondta az állatjainak:*

*– Gyertek velem, édes szolgálaim. Bement a városba, egyenesen az öregasszonyhoz, s attól megtudta, hogy már áll is a lakodalom javában.*

*De bezzeg nem volt Vizi Péternek maradása, szólította az állatjait, ment fel a palotába, s **ahogy ment fel a garádicson, csak hullani kezd a selyempárna a vörös herceg alól.** Először egy, utána kettő, egyszerre csak úgy leesett a kopasz földre, hogy alig tudták felszedni.*

Nem kell sokáig töprengenünk a megfejtésen. Ha a testiség síkján – a „túloldalon” – kezdjük vizsgálódásainkat, azonnal kiderül, hogy a Szűz (öregasszony, illetve grádics) időszakasza párhuzamosan fut a Mérlegével (lakodalom, lehulló párnák), ami azt jelenti, hogy a Vízöntő második hulláma, amelyet az imént az oroszán indított el azzal, hogy visszafordította Vizi Péter fejét a precessziós irányba, mostantól a Bak-korszak három dekanátusán fog áthullámszani, immár az „eredeti”, azaz a precessziós rendnek megfelelően. Eszerint pedig a következő rész-egységben az Ikrek-testiségnek (szópárbaj, eldöntetlen vetélkedés) Bika-testiséggel (érzéki élvezetek, illetve a fizikai jólét féltése) kell párosulnia.

*Bekiáltott Vizi Péter a palotába:*

*– Gyere ki, vörös herceg, ha igazi vitéz vagy!*

*Hej, reszketett a vörös herceg, mint a nyárfalevél, ment is volna, nem is, nem tudta, hogy mit csináljon. De a királykisasszony is csak biztatta:*

*– Eredj, csak eredj, mutasd meg a vitézségedet! – Megint bekiáltott Vizi Péter:*

*– Gyere ki, te sárkányölő herceg!*

*– Eredj, eredj – biztatta a királykisasszony –, mutasd meg, hogy te ölted meg a sárkányt.*

A vörös vitéz testi jellemzésére, pontosabban e testiség Bika-jellegzetességeinek érzékeltetésére a meseszöveg roppantul szellemes fogást alkalmaz. A „sárkányölő” elnevezés ilyen szövegösszefüggésben félreérthetetlenül Szent György lovagra utal, akiről tudni illik, hogy a Bika havának névadó szentje (ünnepe: április 24., a hónap elnevezése: Szent György hava!) ugyanabban a művelődési közegben, amelyben Péter és Pál a nyári napfordulót jelölő szent-páros. Ezt az ízig-vérig „helyén-való” nyelvi leleményt folklórkutatásunk – ha egyáltalán észreveszi – egészen bizonyosan kölcsönzésnek fogja minősíteni, s mint ilyent, az „eredetiség hiánya” címszó alatt leltározza be népköltészetünk „gyengeségeinek” (lásd még: „folklorizáció”, továbbá, ultima rációként: „leszálló kultúrjavak”) gazdag tárházába. Legyintsünk rá, és vizsgálódjunk tovább a magunk észjárása szerint.

*Mit volt mit tenni a vörös hercegnek, kimegy az udvarra nagy reszketve, kirántja a kardját, de biz azt ránthatta, többet a hüvelyébe vissza sem dughatta: csak egyszer vágott hozzá Vizi Péter, s mindjárt a fűbe harapott.*

Azt hihetnénk, szegény vörös herceg sorsa eleve megpecsételődött azzal, hogy Vizi Péter feltámadt és bejelentkezett nála. Szó sincs róla! Halogató taktikáját nem csupán az magyarázza, hogy – éppen Bika-testben lakozván – félti a bőrét, s vele a könnyen szerzett jólétét, hanem az is, hogy ki akarja várni, míg számára kedvezőbb időpont köszönt be. Nem kell sokáig várakoznia. A következő dekanátus testiségét meghatározó Bak-tulajdonságkör a lehető legelőnyösebb helyzetet teremti meg számára, ő-Marssága ugyanis, mint tudjuk,

éppen itt van „erőben”, ami azt jelenti, hogy itt tudja képességei maximumát látványosan kifejteni. Vajon miért marad akkor mégis alul a párviadalban?

Elemezzük csak részletekbe menően az erőviszonyokat ebben a jegyvégi, döntő jelentőségű dekanátusban! A szellemiség síkján a Rák és az Oroszlán kerül egymás mellé-fölé, míg a testiség mezején a Bak és a Vízöntő: Még nem szerepelt ugyan a „tananyagban”, de azért már tudhatjuk: a Bakban és az Oroszlánban Mars van erőben, a Rákban és a Vízöntőben – Jupiter. (Mindkettőre vonatkoztatva: az elsőnek említett jegyben „valódi”, a másodikban „rejtett” erőben-létről beszélhetünk!) Egy-egy kvantumnyi szellemiség mindkét küzdő fél részén, és ugyanennyi testiség. Tipikus patt-helyzet – gondolhatnánk, ha abból a naiv feltételezésből indulnánk ki, hogy bolygó és bolygó között csupán a nevek tekintetében van különbség. Valójában azonban megközelítőleg sem azonos a két küzdő fél „súlycsoportja”. Vörös vitézünk osztályrésze így – sporthasonlatunknál maradva – az ellenfél elsőprő erőfőlnye miatt nem lehet más, mint kiütéses vereség, mindjárt az első menetben.

És ezzel egyszersem lelepleződött Vizi Péter személyisége (értsd: bolygó-minősége) is. Ha eddig azt hittük volna róla, hogy – szimpatikus fiatalember lévén – csakis Nap-hérosz lehet, akkor most be kell látnunk, hogy tévedtünk. A sorsdöntő párviadal kétségbevonhatatlanul igazolta, hogy hősünk esetében (ha talán nem is kizárólagosan, de mindenesetre jellegadó hatállyal) *Jupiter*-képvisellel állunk szemben. Pontosabban... – de ne vágjunk a dolgok elébe. Lássuk előbb ennek a dramaturgiai egységnek a záró jelenetét, a „bizonyítékok felmutatását”.

*Akkor bement Vizi Péter a palotába, elővette a tarisznyájából a tizenkét aranyalmát meg a sárkány huszonnégy aranyfogát, s mondta a királynak:*

*– Ím, ezzel bizonyítom, felséges királyom, hogy én öltem meg a sárkányt, s nem a vörös herceg.*

*De bezzeg bizonyította a királykisasszony is, de bezzeg örült a király is, mert jobban tetszett neki Vizi Péter, mint a vörös herceg. Folytatták a lakodalmat, abba sem hagyták hét álló hétig.*

A bizonyítékok sokatmondóak. Sorrendben haladva: a 12 aranyalma az érzéki élvezetek 12 évadjáról regél, s ékesen tanúsítja, hogy hősünk megjárta a Bikaság iskoláját. A sárkányfog: jellegzetes Szaturnusz-trófea. Jöhet a Mérleg-Sárkányból (itt van „erőben” Szaturnusz), a hurkos farkú Bak-sárkányból (itt van igazán „otthon”), a Vízöntőből (ez a másik otthona, s benne dekanátus-értékben ismét feltűnik Mérleg-Sárkányunk) is, s akkor ennek „erőbenléti”, illetve „erővesztési” helyeit kell, hogy megidézze, nevezetesen az Ikrek, illetve a Nyilas jegytartományát. A 24-es szám mégis leginkább a Bak-mezőnyt valószínűsíti a származás színhelyéül. Ne feledjük: a 24 fog 24 fokot is jelenthet; s a sárkány, mint a Bak-szellemiség képviselője, a mesei „jelenhez” képest éppen 24 évvel korábban pottyantotta bele a városkútba a maga végzetterhes tojását. A Bika- és a Bak-időegységek „névjegyei” után, amint az várható, nyomban felsorakozik, a bizonyítékok közé a harmadik „földies” jegy, a Szűz képviselője is „...de bezzeg bizonyította a királykisasszony is...”!

Az a tágabb, három-elemű téridő-szín idéződik meg tehát ismét, amelyikben az első számú drámai vétség (hősünk érzéki élvezetekbe merülése, s rá a vörös herceg merénylete), majd röviddel utóbb a második (a nyúl megrablása) lezajlott. Márpedig ami megidéződik a népmesében, az meg is jelenik. Hiába jelzi a bizonyítékok foglalata, a *tarisznya* a Mérleg-időszakot, hiába erősíti meg ezt a képzetet az *elbírálás*, majd az *ígéret-beváltás* mozzanata, hiába tenne pontot az ügy végére a lakodalom, amelynek Mérleg-közegébe immár

harmadszor érkezünk vissza (ráadásul ebben a „végállásban” a Rák-szellemiséghez a hagyomány által pontosan előírt módon rendelődne hozzá a Mérleg-lelkiség, hogy a kettő együtt az ideális családalapítási közeget képezze!) – hősünk útja másfelé vezet. Amíg adósságait minden tekintetben és maradéktalanul le nem törlesztette, az olyan mérlegelés, amely harmóniát mutatna ki sorsában, csak ideiglenes érvényű, sőt kifejezetten csalóka lehet.

A vétség azonban, úgy látszik, olyan természetű, hogy az Állatöv „kisvilágán” belül nem lehet minden további nélkül jóvátenni. Hasztalan megy vissza hősünk újra meg újra az elátkozott Szűz-terepre, ahol a halál (Halak) mint testiség, a maga látható-tapintható valóságában terpeszkedik el, a megoldás nem itt rejtőzik – ha innen kiindulva vezet is hozzá az út. Mert annyit ő maga is sejt már, mi is gyaníthatunk, hogy a végleges feloldozáshoz mégiscsak a megrövidített nyúlnak kell elvezetnie Vizi Pétert.

Mielőtt erre a végzetterhes utolsó útjára elindulnánk vele, vessünk még egy pillantást a mesei cselekmény eddigi összesített „útvonalterképére”. (1. ábra) Látjuk: éppen egy teljes évkörnyit futottunk be a precessziós „nagy évben”. Elvileg semmi akadály sem lenne annak, hogy újra induljon a kör – vannak példáink „több körös” mesékre is! –, a Vízöntő téridő-problematikájának „jelentkezése” azonban arra mutat, hogy a történet folytatására egyfajta „kizökkent időben” kerülhet csak sor. A helyzet pontosabb érzékelését előmozdítandó, gondolatban nagyítsuk ki az utolsó három jegy-érvénytartam „tortaszletét” az évkörből, és bontsuk fázisaira az itt lezajlott mesefolyamatot.

I. fázis: mindvégig a Szűz érvénytartamában járunk. Részletezve:

a) *Bika (Skorpió-testiséggel)* – a vörös herceg leszáll a fáról, míg Vizi Péter és állatai pihennek;

b) *Bak (Rák-testiség)* – a vörös herceg lefogja a királykisasszonyt, és megöli Vizi Pétert; és

c) *Szűz (Halak)* – a vörös herceg megfenyegeti a királykisasszonyt, Vizi Péter kettészelve, holtan marad a helyszínen.

II. fázis: a színhely áttevődik az Oroszlán-jegy érvénytartamába. A cselekménymozzanatok itt is rendre megfeleltethetők az esedékes dekanátusi sajátosságoknak. Részletezve:

a) *Kos (Mérleg)* – lakodalom, a vörös herceg a fő helyre kerül;

b) *Nyilas (Ikrek)* – a vörös herceg „ikre”, Vizi Péter még mint halott, megjelenik a színen;

c) *Oroszlán (Vízöntő)* – az oroszlánság kettéválk, a „leggyorsabb” tigris elindul visszafelé.

III. fázis: visszajutunk a Szűz-érvénytartamba. A tigris visszafut az ezúttal *globálisan* jelentkező énem csupán dekanátus-értékű (sőt, dekanátusokra most nem is osztódó) Szűz-időszakba, és elveszi annak névadójától, a nyúltól a gyógyfüvet. (Vö.: „füves asszony” a Szűztulajdonságok jellegzetes képviselője a népi hiedelemvilágban!)

IV. fázis: megint vissza az *Oroszlánba*. A tigris megfordul, újra elér az Oroszlán jegyébe, itt megint csak sorra át kell haladnia a dekanátusokon. Részletezve:

a) *Kos (Mérleg-testiséggel)* – ezt a dekanátust most „keleti” megfelelője, a *Kutya* képviseli, mégpedig úgy, hogy mindjárt tovább harmadolódik, csakhogy most *Hold-házai* szerint. Így a második Hold-házban a *Farkas* léphet akcióba, a harmadikban előáll a *Yü*, a „kétfejű” szörny;

b) *Nyilas (Ikrek)* – az utóbbi csodalény azonban a középső dekanátus, a *Nyilas* (rendkívüliség, életgenerálás!) testiségét, a hátukkal egymásnak forduló *Ikrek*et is idézheti egyben;

c) *Oroszlán (Vízöntő)* – az orvoslási folyamat „saját ideje” végül is itt, az Oroszlán-dekanátusban kerül ismét szinkronba az „eredeti” idővel: az oroszlán a helyes (precessziós) időbe fordítja át Vizi Péter fejét. (NB.: a „kétfejűség” mozzanata ide is áthat, amennyiben ismerjük az Oroszlán testi képviselőt, a Vízöntőnek is *Janus-arcú*, azaz egyetlen testen előre-hátra tekintető fejjel ábrázolt megjelenítőit az asztrálmítoszi hagyományból.)



Innen párhuzamosan fut tovább két idő-„hullám”.

V. fázis: egyszerre vagyunk a Rákban és az Oroszlánban. Dekanátusokra bontva:

a) Halak (Szűz), ugyanakkor Kos (Mérleg) – az özvegynél, a fekete városban – irány a lakodalom! (bizonyítékok a tarisznyában);

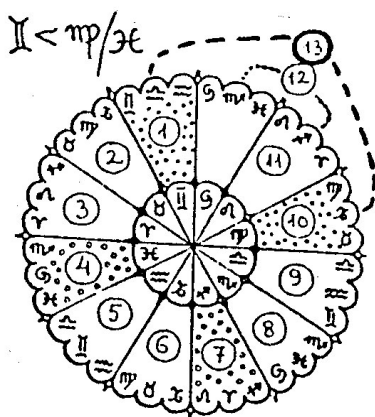
b) Skorpió (Bika), illetve Nyilas (Ikrek) – a „sárkányölő” herceg mentené a bőrét – Vizi Péter párviadalra hívja;

c) Rák (Bak), valamint Oroszlán (Vízöntő) – a vörös vitéz legyőzése, „döntő erőfölénnyel”.

Itt aztán várnánk, hogy vége szakad a mesének. A Rák-jegy hozhatna házasságot, boldog családi életet, az Oroszlán uralmat, örömet az utódokban. De a jelenet végén előkerül a tarisznya, s elindul egy – most, a vörös herceg legyőzése után már ésszerűtlennek ható, legfeljebb érzelmi síkon indokolt (vö. a Rák-Mérleg kölcsönviszony fentebb érintett sajátosságával!) – „bizonyítási eljárás”. A kinyitott iszákból pedig rendre, dekanátusonként, újra előbújik a Szűz időszaka, benne a mind ez ideig jóvátétel nélkül maradt vétséggel.

Innentől hát Vizi Péterünk fej-fej mellett halad a tulajdon – s ráadásul most éppen saját maga által felidézett – végzetével. Ő maga meg van győződve róla, hogy diadalmasan halad

tovább az évkörön (ott is éppen az Ikrek pályaszakaszát futja), s nem veszi észre, hogy „együtt fut vele” az újjáélesztett Szűz-tulajdonságcsoport is. A két téridőegység szembesülése drámai módon zajlik le a következő meseszakasz elején. (Miközben olvassuk a történetet, mindjárt figyelhetjük a segédábrát is, így magunk kereshetjük meg a válaszokat a sorra előadódó kérdésekre!)



Lakodalom után egyszer Vizi Péter vadászni indul, hanem a felesége a nyakába borult, s úgy kérte, hogy

akárhova menjen, csak a boszorkánytanyát kerülje, mert az sötétebb a pokolnál, onnét még élve nem került vissza ember.

Hiszen ígérte Péter, hogy nem megy, de amint kiment a palotából, nagy kedve kerekedett mégis, hogy megnézzze azt a boszorkánytanyát. Kimegy az erdőbe, megy, mendegél, s egyszer csak felszökik előtte egy nyúl. Megcélozza a nyilával, s nem találja.

„Mi dolog ez – gondolja magában Vizi Péter –, még sohasem hibáztam el vadat.” – Megy tovább, és egy hajításnyira megint felszökik előtte egy nyúl, rálő, s azt sem találja.

Mérgelődött Péter, s ment tovább nagy bosszúsan. Alig ment tovább, harmadszor is felszökik előtte egy nyúl, arra is rálő, s azt sem találja.

A két egymásnak feszülő erő-mező rendre teljes szélességében megmutatja magát – nekünk is, egymásnak is. Az egyik oldalon: mindhárom rész-egységen átömlő Ikrek-tulajdonságok (eldöntetlen párviadal!), egy nyilázó alak testiségébe zártan; a másik oldalon: a Szűz-szellemiséget ugyancsak mindhárom rész-megnyilvánulásában egyformán jelző nyúl bukkan fel, a halál (eltűnés) „testi” köntösében. Zenei hasonlaltal élve: bemutatkozott a téma, jöhet a kidolgozás.

Hát, halljatok csudát, mi történt! Egyszerre csak elsötétedik az erdő, mintha éppen a poklok országában lett volna, az állatai reszketve, szűkülve

*húzódtak melléje. Nézett erre, nézett arra, nézett fel az égre, de nézhetett; nem látott egyebet rettentő nagy sötétségben.*

*„Na, ez bizonyosan a boszorkányok tanyája” – gondolta magában. Az is volt, érezte a kezével, lábával, testével, hogy csak úgy nyüzsögnek mellette mindenféle **csúszómászó állatok**, s hallotta, hogy repkednek, surrognak-burrognak feje felett a **denevérek**.*

*Támolyog, botorkázik Péter a nagy sötétségben, s ím, egyszerre meglát valami gyenge világosságot. Lassan odatapogatózik, ahol ez a világosság volt, s hát ott egy nagydarab fa égett, s amint szénné lett, egy láthatatlan kéz megint más darab fát tett a szénre.*

Mintha feje tetejére állt volna a világ. A nappal éjszakába fordult, az összes szellemi tulajdonság átcsapott önnön testiségébe. Az összetartozást, egymásra-utaltságot kifejező Vízöntő-tulajdonság az eddig oly merésznek bizonyult bestiák merőben „vadállatiatlan” viselkedésében nyilatkozik meg. A férgek nyilvánvalóan a *Mérleg*-szellemiség, azon belül is a „csúszómászó”-Hold-házak a sárkány (gyík): a szarvaskígyó, illetve a giliszta megidézői – megint közvetlen testi (bár a sötétség miatt láthatatlan) mivoltukban. Végül a denevérek csakis az Ikrek-jegy második Hold-házából (Denevér vagy Bagoly) kerülhettek ide. És hogy ne maradjon egy szikrányi kétségünk sem aziránt, hogy merre járunk, maga a tüzes minőség is megjelenik, leplezetlen, elemi mivoltában. Hogy ki táplálja, nem látjuk, bár a tűz fényénél már akár meg is pillanthatnánk. Többről van itt szó, mint hátborzongató „szürreális” képről! Úgy tűnik: ez a tűz a rendszeren kívülről generálódik, illetve táplálják. Itt érhetjük hát tetten a Nyilas-tulajdonságkört – végre-valahára a testi megnyilatkozás szintjén! Mindenesetre rendkívülinek kell tekintenünk a helyzetet, ha a szokásától eltérőleg most ennyire „kiadja magát”!

De vajon hol maradnak az illékony nyuszi által bekonferált Szűztulajdonságok? Nos, ami a testiséget illeti, a „túloldal” (Halak-tulajdonságmező) már kellőképpen megmutatta, mire képes: akárcsak korábban, a fekete városban, most is gyászba borította a világot. És a részletezés? A *Bika* (eszem-iszom), a *Bak* (kővé dermedés), majd a *Szűz* (feldaraboltatás) tulajdonságok? Vagy – a testiség síkjára átfordítva – a *Skorpióság*, a *fán* gubbasztó *Cygnus*-képviseléssel; a *Rákság* a „reciprocitással”; és végül a *Halak*... Kimondani is félő: hol marad a megvalósult, testileg is átélt halál? Lássuk!

*Leül Vizi Péter a tűz mellé, melléje az állatai, a tarisznyájában volt kenyér, szalonna, azt előveszi; a szalonnát **fanyársra** húzza, s a zsíráját veregeti a kenyérhez. Amint sütögeti a szalonnát, megszólal mellette valaki didergős, fázós hangon:*

*– **Jaj, be fázom!***

*Péter körülnézett, nem látott senkit, s nem is szólt semmit. Megint megszólal az a hang:*

*– Jaj, be fázom !*

*Tovább már nem állhatta szó nélkül, mondta Péter:*

*– Ha fázol, gyere ide, s fűtőzzél!*

*– Jaj, nem merek, mert az állataid összetépnek.*

*Felnéz Péter a fára, hát ott guggol egy öregasszony.*

*Azt mondja neki:*

*– Jöjjön csak le, néne, nem bántják ezek az állatok.*

*– Nem merek, hanem **ledobok három arany hajszálat**, azokat fektesd az állataid hátára, akkor lemegyek.*

– Jól van, dobja le.

Ledobja az öregasszony a három arany hajszálat, Vizi Péter ráteszi az állatjaira, s észre sem vette, hogy az állatok egyszeribe **kővé meredtek**. Leszáll az öregasszony a fáról, a tűz mellé ül, honnét, honnét nem, előránt egy **varangyos békát**, nyársra húzza, sütögeti, s mondogatni kezdi magában:

– **Én sütök békát, te sütsz szalonnát, én eszem szalonnát, te eszel békát.**

– Mit beszél kend?

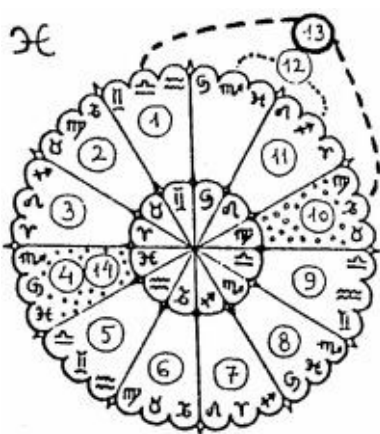
– **Én sütök békát, te sütsz szalonnát, én eszem szalonnát, te eszel békát.**

– De már **ki mit süt, azt egyék!** – kiáltott Vizi Péter, s haragjában a vén boszorkányhoz vágta a szalonnát.

Hej, a vén boszorkánynak se kellett egyéb, felpattant, megragadta Vizi Pétert, de **úgy megragadta, hogy mozdulni sem tudott**. Szólítja az állatjait, azok sem mozdulnak. Aztán elvette a vén boszorkány Vizi Péter kardját, **miszlikbe vagdalta a testét, s egy nagy kádba behányta**.

Hát igen. Itt bosszulja meg magát a korábbi vétek. Pontosabban nem is maga a vétség, hanem az, hogy a helyrehozatalára annak idején túlságosan sok energiát kellett elfecsérelni. (A Vízöntő-energiákat mindkét irányban „be kellett vetni”!) Most, amikor a legnagyobb szükség lenne rá, „lemerült” a Vízöntő-„telep”: a bestiák nem mozdulnak, nincs, ami a motort hajtja. És baj van a Mérleg-dekanátussal is: hősünk kifejezetten rosszul ítéli meg a helyzetet. „Beveszi” a csejt, és nem figyel fel rá, hogy elveszítette segítőtársait. Mégis, és éppen e mérték-vesztése folytán, nyeri el a végleges feloldozást. Ezzel dolgozza le erkölcsi hátrányát: megkönyörült a bajba jutott, védtelen öregasszonyon, „ingyen kegyelmet” gyakorolt egy kiszolgáltatott lényel szemben. Győzött hát – bár a győzelem ára a halál lett. Legalábbis egyelőre.

Csakhogy mint minden élőfának a népmesékben, ennek a Boszorkányország-belinek is megvan a maga „túloldala” – fölül, a koronája irányában. És azzal, hogy leszállt onnan, a vénasszony megbolygatott egy – igencsak labilis – egyensúlyi rendszert. A „túloldal” természetesen azonnal visszajelzett.



Hogyan? Emlékezzünk csak vissza: a túloldalon fánknek éppen az a törzszakasza helyezkedett el, amelyikbe a testvérpár annak idején beleszúrta jelző-szerszámait. Most hát felszabadul a másik fél, vége a látens állapotnak – elindulhat a maga útján Vizi Pál. A „maga útján”? Nem egészen. Minthogy Rák-szellemiség szülötte volt az útiterv, a két pálya végeredményben ugyanabba az irányba kell, hogy „csűrjön” a téridőben, csak a második pályaszakasz reggel „magasabban” – vagy inkább *pontosabban*, megbízhatóbban – fut majd (hiszen több tapasztalat irányítja immár), mint az első. Műszakibb csengésű nyelvezetre úgy fogalmazhatnánk át mindezt: Vizi Pál *javitott* pályán halad, a *kimenő*, majd

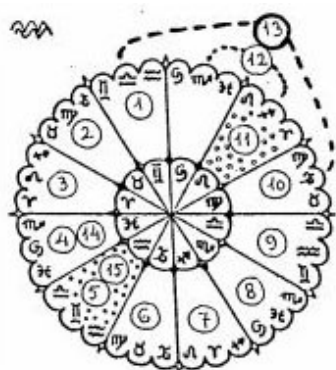
energia-veszteség folytán *megsemmisülő* Péter-pályához képest.

Amikor ez történt, egy nappal, két nappal azután Vizi Pál visszafordult a világ jósfájához, ahol a testvérétől elvált, kihúzza a kését, hát piros vér buggyant ki utána.

– Hej, édes istenem, meghalt a bátyám – sóhajtott keservesen Vizi Pál.  
Meg sem állott, ment azon az úton amerre a bátyja elment. Éppen úgy járt,  
mint a bátyja.

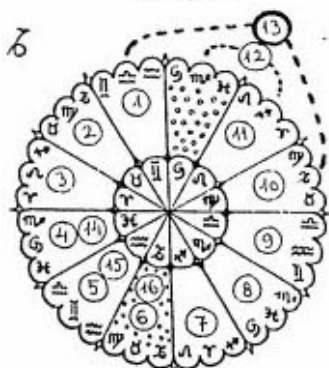
A mesélő igazat mond: Vizi Pál valóban „járt úton” halad. Így persze kevesebb energiát is kell elhasználnia útközben. Ami pedig a sorsdöntő pályaszakaszt illeti: az ő útját már nem állja el a sárkány, mint Péterét, s a vörös herceg leküzdésére sem kell erejét fecsérelnie. Szinte átsuhan az egymást követő jegy-szakaszokon, bár – becsületére legyen mondva – egyet sem hagy ki közülük. Ellenőrizzük csak!

Mindenekelőtt azt kell figyelembe vennünk, hogy a Vizi Pál útraállását kiváltó cselekménymozzanat a Szűz által lefedett, majd kioltott Ikek-tartományban zajlott le. Ez hétköznapibb nyelvre lefordítva annyit tesz, hogy ha tovább araszolgatunk az évkörön, akkor az eddigi menetiránynak megfelelően most a Bika téridő-szakasza következne, csak hogy ennek a helyébe boszorkányunk (rossz fokozatú) Szűz-birodalma tolakodott.



Ráadásul pólusváltás is történt: a nappalból éjszaka lett – a Szűzből Halak. Így csöppentünk vissza a világ jósfájához, s indítottuk útjára az Ikek-„staféta” második emberét. Ez viszont mindjárt azt is eldönti, hogy Vizi Pál „hosszú futásának” első pályaszakasza a Vízöntő jegy-érvénytartama lesz. Péter itt tett szert annak idején segítő állataira. Vajon mit tesz ugyanitt Pál?

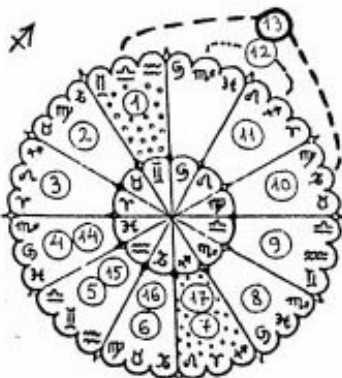
*Találkozott egy tigrissel, meg akarta lőni, de nem lőtte meg, s a tigris nekiadta egy kölykét. Éppen így járt az oroszlánnal, így a farkassal is. Neki is volt három állatja...*



Következik a Bak téridő-szakasza. Péter ekkor jutott be a gyászba borult városba, s értesült a tojás-történetéről. Hát Pál?

*...úgy ment abba a városba, ahol a bátyja megölte a tizenkét fejű sárkányt. Vizi Pál úgy hasonlított Vizi Péterre, mint egyik tojás a másikhoz.*

A Nyilas tartományát általános sírás-rívás, egy hintó, majd egy dublór megjelenése tette nevezetessé Vizi Péter számára. Mit tapasztal ugyanitt Pál?



*...s mikor a városba megérkezett, s előre vitték a hírét, hogy jó, elejbe harangoztak. A kicsi királyné pedig aranyos-bársonyos hintóba ült, s úgy ment elejbe. Azt hitte, hogy az ura került vissza a boszorkánytanyáról...*

Skorpió: az ellenfél (a sárkány) megjelenik, a lány helyett lángnyelve, az „álhős” felszökik a fára. Most, a „javított” menetben:

...s mikor meglátta Vizi Pált, leugrott a hintajából, a nyakába borult.

– Édes uram, lelkem, csakhogy visszakerültél a boszorkánytanyáról.

Vizi Pál egy szóval sem árulta el, hogy ki s mi ő, elég az, hogy tudta, hol s merre kell keresni a bátyját.

Már az előző szakasztól kezdve érzékelhetjük, hogy Vizi Pál egyre jelentősebb előnnyel érkezik az egymást követő pályaszakaszokra testvéréhez képest. Így aztán a fogadtatása is egyre melegebb – szinte vele együtt érezzük, hogyan gyúlik-halmazódik az energiája a döntő összecsapásra. És az sem közömbös, hogy a vadászatra induló hős útján nem ugyanabban a sorrendben követik majd egymást a dekanátusok, mint előbb Vizi Péter esetében. Itt

csupán a bemeneti szakaszban tapadnak hősünkhöz az Ikrek-szellemiség, illetve a Nyilas-testiség jellemzői; utána nem esnek pánikba az állatai, hiszen Vízöntő-szellemiségük még energiáktól duzzad, s végül, a perdöntő jelentőségű pályaszakaszon a Mérleg-tulajdonságok helyes felismeréshez segíthetik. Nyomban megtalálja a tüzet, amely itt a Kos-testiség elementáris kifejezője, s így természetesen nem tűnhet fel a közelében a Nyilas-attribútumnak azonosított „csodás” tűzrakó kéz.

Másnap reggel nem szólt a kicsi királynénak semmit, ment a boszorkánytanyára, mentek vele az állatai is. Éppen úgy járt, mint a bátyja, háromszor lőtt a nyúlra, s egyszer sem talált; s mikor a harmadikra is ráhibázott, elsötétedett az erdő, egy lépést sem látott sem előre, sem hátra.

Hanem mégis több szerencséje volt, mint a bátyjának, mert mindjárt megpillantotta azt a gyenge világosságot, s odament. Leül a tűz mellé...

Mindjárt látni fogjuk: valóban ez a kis időnyereség menti meg az életét – s vele a bátyját is. Most jön ugyanis az utolsó, vészterhes pályaszakasz: a Szűz. Itt minden a kiszámítottságon, a helyes beosztáson múlik. Nem lehet „kicsit tévedni”: a legapróbb elszámítás is jóvátehetetlen bajok forrásává válhat. Emlékezzünk csak vissza: itt „bakizott” először is, másodszor is a korábbi „próbázó”, s később sehogy sem tudta helyrehozni a hibáit. A dekanátusok sorrendje természetesen marad a régi: *Bika* (evés-ivás) – *Skorpió*-testiséggel (nyárs, továbbá szökevény a fánk; aztán *Bak* (megfogás, lefogás) – *Rák*-testiséggel (reciprok sütés-evés); végül *Szűz* (ez nemcsak feldarabolást hozhat magával, de – láttuk már a nyúl esetében – „füves” gyógyítást is!) – *Halak*-testiséggel (eltűnés). Csakhogy... – de ezt a mondatot már tanácsosabb lesz a mese-idézet után folytatni.

...s sütni kezdi a szalonnát, s hát hallja, hogy valaki didereg a fán, s leszól:

– Jaj, be fázom!

– Gyere le, ha fázol – vetette oda Vizi Pál, de a vén boszorkány most sem mert lejönni, míg Vizi Pál meg nem ígérte, hogy a három arany hajszálat az állatjaira fekteti.

– Hát csak vesse le – szólott fel Vizi Pál.

Le is veti a vén boszorkány, de úgy találta vetni, hogy **mind a három arany hajszál a tűzbe esett, s porrá égett**. De ezt a vén boszorkány nem vette észre. Leszállott a fáról, a tűz mellé ült, honnét, honnét nem, egy varangyos békát ránt elő, sütögetni kezdi, s mondogatja magában:

– Én sütök békát, te sütsz szalonnát, én eszem szalonnát, te eszel békát.

– Eszel, majd megmondom, mit! – s a boszorkányhoz csapott a szalonnával.

Felszökik a boszorkány, megragadja Vizi Pált, de abban a szempillantásban ráugrik a három állat, s **úgy megfogták, hogy moccani sem tudott**.

– Kegyelmezz az életemnek – könyörgött a boszorkány –, s feltámasztom a bátyádat is, az állatjait is.

Hát jól van, Vizi Pál intett az állatoknak, de azért jól közrefogták, hogy el ne szaladhasson. Akkor a boszorkány szedett egy csomó mindenféle **forrasztófűvet**, csinált mindenféle hókusz-pókuszt, hát egyszer megelevenedik Vizi Péter, halljatok csodát, megvilágosodott az erdő, hírepora sem volt többé a boszorkánynak, eltűntek a csúszó-mászó állatok, mintha a föld nyelte volna el.

Igényes Olvasónk most nyilván csóválja a fejét: hát szóval véletlen műve a megmenekülés! És mi lett volna, ha a hajszálak történetesen nem esnek bele a tűzbe? Vagy ha az öregasszony észreveszi, hogy beleestek? Ilyen törekeny aljzatra építeni egy ilyen nagy horderejű történet dramaturgiáját – nem könnyelműség ez?

Röviden válaszolhatunk: nem! Sőt, egyenesen mesteri az előkészítése ennek a látszólagos „véletlennek”. Lapozzunk csak vissza, és győződjünk meg róla! Mindjárt a második „kalandtól” rendre mondat közepén vált helyszínt történetünk: „...s úgy ment abba a városba...”; „...s mikor a városba megérkezett...”; „...s mikor meglátta Vizi Pált...”. Szemmel láthatólag milliméterre-másodpercre pontosan mérte be útvonalát hősünk, hogy a döntő pályaszakaszhoz végül is *pontra* érkezhessen meg: „...elég az, hogy tudta, hol s merre kell keresni a bátyját.”

A válság-helyzet kialakulásakor (a világ elsötétedése idején) a mesélő külön is felhívja a figyelmünket arra, hogy Vizi Pál *időt nyert* bátyjához képest. Valamivel később felfigyelhetünk arra az apró különbségre, hogy míg Vizi Péter esetében csupán az öregasszony másodszeri jelentkezése után „jön be” a képbe a *fa*, addig az öccse tűzgyújtásakor már eleve a fán didereg a boszorkány. További idő- (és bizonyára erő-) nyeresnek számít, hogy Vizi Pál mindjárt az első panasz szavára reagál a vacogó banyának, míg Péter megvárta a második jelzést. „Kétszer ad, ki gyorsan ad” – juthat eszünkbe a közmondás, méltán, hiszen Vizi Pál nyilvánvalóan itt „szedi össze” azokat az erkölcsi „plusz pontokat”, amelyek – továbbra is „korszerű” vetélkedőnyelvünkön fogalmazva – „legendók lesznek neki a végső győzelemhez”. Ezek az *apró, ám mindvégig kedvező irányba ható „elcsúszások”* okozzák végül is, hogy a hajszálak éppen akkor érkeznek le a cselekmény színhelyére, amikor a körülmények küldőjük számára a legkevésbé, hősünk számára viszont leginkább pozitív módon alakulnak. (Egyébiránt nem árt tudatosítani magunkban: az élet esélyeit, illetve sorsát amúgy nagy általánosságban is az teszi drámaivá kozmoszunkban,

hogy éppen a legnagyobb horderejű dolgok múlnak benne-körülötte ilyen elképesztően törékenynek tűnő „véletleneken”!

Valamit kellene azonban még mondanunk két megkülönböztetetten fontos szerepű kellékcsoportról: a „bénító” hajsziálakról, illetve a varangyos béka – szalonna kettősről is. Az elsőnek a jelentésháttérét rutinművelettel tudjuk felderíteni. Meg kell vizsgálnunk, honnan érkezett a színre a hajzat, s aztán szétnézünk a megfelelő égboltszakaszon, akad-e ott valami „hajkibocsátásra” képes, illetve alkalmas csillagzat. Akad. Ahogy a Skorpíó fölött a Cygnus, úgy helyezkedik el a Szűz „égi fája” fölött a *Coma Berenices* (Bereniké vagy Berenice haja) az északi égbolton. És amint a Cygnus „cigányként” (a Hattyú „hegedűként”) szerepel népmeséinkben, balladáinkban, népművészeti ábrázolásainkon, ugyanúgy szerepel „megkötő” szerepű hajsziálaként, máskor – ugyancsak szabályszerű hangalaki váltakozással – *varangy*-ként, *vérengző*-ként, *Ferenc*-ként, (hulló) *le-bernyeg*-ként vagy – *horribile dictu!* – Holló *Fernyiges*-ként a *Berenike haja* csillagkép, illetve mindaz, ami belőle-mögüle beáramolhat a mi „kis” (zodiákusi-naprendszeri) világunkba.

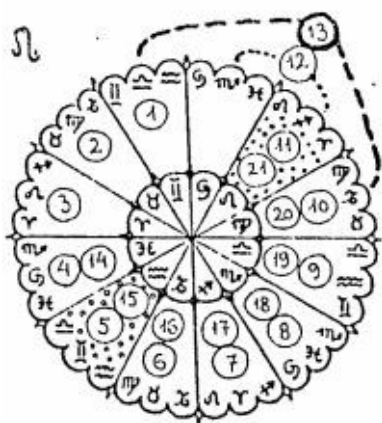
Azt is valószínűsíteni tudjuk, miért tulajdonított a hagyomány éppen ilyen, bénító-életölő hatást ennek az égbolt-tájnak. Mai tudásunk szerint itt olyan extragalaxisok csoportosulnak, amelyek földi típusú élet generálására alkalmatlanok, fennmaradására nézve pedig – amennyiben hatással lehetnek rá – veszélyesek. Konkrétabban szólva: úgy tűnik, a Szűzmező „boszorkányos” tulajdonságai döntő részben annak az extragalaktikus szuperhalmaznak a rovására írhatók, amelynek a „tudományos”, azaz modern műszerek segítségével történt felfedezése a legutóbbi évtized egyik kozmológiai szenzációja volt; az asztrálmítoszi hagyomány azonban egy ilyen „szuperhalmazt” kezdettől fogva számon tart a Szűz jegy-érvénytartamában, s annak veszélyességére minden tőle telhető eszközzel – mesékben, balladákban éppúgy, mint képi ábrázolásokban – felhívja a figyelmet. (Vö.: *Pap*, 1990, Bp. 89–90. o.) Ami most már konkrétabban a *Coma Berenices* csillagképet, mint a boszorkányhajzat (értsd: bénító sugárzás) forrásvidékét illeti, erre vonatkozóan legyen elég itt egyetlen mondatnyi adalék: „*Tycho Brahe*, aki a csillagképet elnevezte, nem sejtette, hogy az égen olyan területet határolt el, ahol tömérdek távoli galaxis található.” (*Klepesta-Rükl*, 1975, 136. o.) De azt sem árt tudnunk „varangyos” konstellációnkról, hogy Naprendszerünknek (és benne Földünknek) a helyzetét a befoglaló Tejútrendszerhez képest ez utóbbinak a „tányérjára” *merőlegesen* olyan tengellyel szokták jellemezni a modern csillagászati ismeretterjesztésben, amelynek egyik – tőlünk nézvést északi – szára éppen a *Coma Berenices* található telibe. (*Klepesta-Rükl*, 1975, 26. o.) Az „idegenséget”, „másságot” (a fogalom összes, fenyegető felhangjával együtt) aligha lehetne ennél találébban megfogalmazni az asztrálmítoszok sajátos nyelvezetén, amelyben a derékszög-kapcsolat tudvalevőleg a legellenségesebb kapcsolattípust jelöli az összes lehetséges közül.

Másik feladványunk, a *varangyos béka – szalonna* kellékpárosítás mélyebb értelmének felfejtésekor célszerű a nyárs, illetve a felnyársaltság fogalmából kiindulni. Ez ugyanis jellegzetes *Skorpíó*-attribútum (szexuális vonatkozásban is!), és így nem nehéz rátalálni az általa „keresztülszúrt” égi objektumra sem, különösen, ha a „varangyos” jelző előre figyelmeztet, hogy Berenice-típusú, azaz életre veszélyes, vég-állapotot előidéző csillagzattal kell ezúttal is számolnunk. Ilyenként a hagyomány ebben az égboltkörzetben a *Lant* (*Lyra*) csillagképet tartja számon – antik mitológiai szövegek szerint a gyermek Hermész isten teknősbékából (rég magyar neve egyszerűen „béka”!) készítette az első lantot, s később ez került volna az égboltra, *Lyra* csillagképnek –, amelynek fő csillaga a *Vega*, ugyanezen hagyomány szerint kifejezetten végzetterhes, világvégi általános pusztulást idéző-hozó csillagnak számít. (Vö.: *Klepesta-Rükl*, 1975, 188. o.)

Ha a nyárs egyik vége a Skorpió körzetébe szúrt bele, akkor a másik vége (az ikerpár nyársa) a szemben lévő *Bika* mezejét kell, hogy célba vegye. Erre utal a szalonna „származási helye”, a *disznó* is, amely, mint ismeretes, a *Bika* keleti állat-megfelelője. A *szalonna* és a belőle „lecsöpögő” *zsír* a szituációból következőleg minden bizonnyal az *Orion – Canis Maior* (Nagy Kutya) kettőst idézi, az utóbbinak a fő csillagára, a *Szíriuszra* történő direkt név-utalással. (Ez utóbbinak a névváltozatai népművészetünkben: „sűrű” csillag, *szőr*, *zsír* – sőt: *szűr!*)

Az utolsó mese-idézetünk előtt elindított „csakhogymég...” után azonban jószerivel még mindig folytatásra vár a mondat. Nem voltunk ugyanis tekintettel mindeddig arra a körülményre, hogy a következő precessziós állomás az *Oroszlán*, annak testisége, a *Vízöntő*-tulajdonságcsoporthoz pedig ide is visszaáramoltatható egy ágat a ketteje közül, mint tette annak idején Vizi Péter esetében. Ez az ág az ő boszorkány-jelenetében – emlékezhetünk rá – már „kiszáradt”, hiszen egy korábbi téridő-szakaszban hiba-igazításra kellett igénybe vennie. Most azonban, Vizi Pál esetében, még teljes „vízhozammal” zuhoghat vissza ide ez a folyamat. Gyaníthatóan ennek is köszönhetik a segítő állatok példás lélekjelenlétüket (szűkülésről, meghátrálásról itt szó sem esik!), s végül is ez az energia segít hatástalanítani a vénasszony „elszívó” mechanizmusát, betömni az általa teremtett „lyukat” az erőterben.

Most végre rátérhetünk az utolsó dramaturgiai egység – az utolsó állatövi stáció – ismertetésére.



*Összeölekezett, összecsókolózott a két testvér, s mentek a városba, utánuk a hat állat, aztán fel a palotába. De csak még most ámult-bámult a kicsi királyné; amíg meg nem mondták, melyik az ő édes ura, nem tudta, hogy melyiket ölelje, csókolja. Még csak ezután teljesedett be az öreg király álma. Vizi Péter és Vizi Pál, országról országra jártak, és elfoglalták az egész világot, úgy nőtt a vitézségük, mint*

*a tenger, elborította az egész világot.*

*Így volt, vége volt, mese volt.*

Soron következő kérdésünk ezzel a mesével kapcsolatban már csak így szólhat: hol járunk hát most az évkörben? Ott, ahol Vizi Péter járt, amikor utoljára találkoztunk vele, vagy ott, ahol Vizi Pál most éppen menetrendszerűen tartana? A választ a szóban forgó meseszakasz gondos elemzése hozhatja csak meg. Az első esetben *Nyilas*, *Oroszlán*, *Kos* sorrendben kellene, hogy kapjuk a szellemi természetű jegy-tulajdonságokat, a testiség tekintetében pedig *Ikrek*, *Vízöntő*, *Mérleg* lenne a sorrend. A második esetben a *Kossal* kezdődne a tűz-elemű dekanátusok sorrendje, utána a *Nyilas*, majd az *Oroszlán* következnek, s velük szemben a testi tulajdonságokat a *Mérleg*, az *Ikrek*, majd legvégül a *Vízöntő* karakterisztikumai szabnák meg. Első ránézésre is nyilvánvaló, hogy a második esettel állunk szemben: a kezdő jelenet, a királykisasszony „mérlegelése” esik itt döntő súllyal a latba. Az álombeli jóslat (*Nyilas*-szellemiség) csak a második rész-egységben válik valósággá, s a *Vízöntő*-testiség (a világoralom) értelemszerűen az utolsó fázisban váltja valóra a maga *Oroszlán*-szellemiségének az előírásait.

Vizi Péter és Vizi Pál meséjét eredetileg arra szemeltük ki, hogy igazoljuk rajta a *dekanátusi rend* meglétét, illetve fontosságát a magyar népmesekincsben, továbbá hogy rutinszerűen felismerjük a *szellemiség–testiség* appozíciós kapcsolat alakváltozatait a mesei cselekmény folyamán. Ahhoz, hogy vállalt feladatunknak jó hatásfokkal meg tudjunk felelni,



természetesen sokkal mélyebbre kellett beleereszkednünk a mesés történet közegébe, mint ahogy az a mesélgetések során általában szokás lehetett. Így aztán elmondhatjuk, hogy mire végére értünk az elemzésnek, nemcsak azokat a „műfogásokat” nyílt alkalmunk sorra kipróbálni, amelyekkel célkitűzésünk értelmében meg kellett ismerkednünk, hanem olyanokat is, amelyeknek a szakszerű bevezetésére, illetve részletes magyarázatára a terjedelmi keretek már nem adtak lehetőséget. (Gondoljunk csak a bolygóuralmi viszonyokkal vagy a „lelkiség” szintjével, a hangulati-érzelmi töltésű „külön-zodiákussal” kapcsolatos utalásainkra!)

Van azonban egy abszolút nyereségünk is. Ehhez pedig akkor jutottunk, amikor megfigyeltük, hogy az Oroszlán jegy-érvénytartamában „kizökkent” idő miként viselkedik a „visszazökkenés” után, az Oroszlánt követő jegy-tartományokban. Minthogy itt voltaképpen a Vízöntő-paradoxon „túloldali” vetületéről van szó, némi joggal számíthattunk rá, hogy valami hasonló „élet-szétáramlással” lesz dolgunk, mint amilyenhez a Vízöntő „időtlen” téridő-egységében hozzászokhattunk. Az elemzés azonban mást mutatott ki. Megtudtuk, hogy az idő innen, az Oroszlán jegyéből nem „széthullámzik” a szomszédos jegy-terrénumokra, hanem *szakaszosan csúszik át*, előbb, némi „nekifutás” után (tigris-kaland!) az Oroszlán „saját” ideje a Rákéra, majd az oroszlánság által korábban „felbolydított” (vö. a tigris-nyúl konfliktussal!) Szűzé, az előbbi egyesülésen is túlcsúszva, az Ikrekére.

A különbség éppen a mi vizsgálódásunk területén, a *dekanátusok* játékmezéjén, szignifikánsnak mutatkozik. Ellentétben ugyanis a Vízöntő-paradoxon okozta életrahurokkal, amikor is a létezés egy darabig *visszafelé* áramlik, és így a „kizökkent” szakaszban *fordított sorrendben* (gyakorlatilag a kis-évesnek megfelelően) követik egymást a dekanátusok, itt, az Oroszlán körül az „elcsúszó” jegyek természetesen *mindvégig megtartják a maguk „eredeti”, azaz precessziós dekanátus-sorrendjét*.

Az sem jelentéktelen különbség a kétféle idő-problematika között, hogy míg az előző, a Vízöntőhöz kapcsolódó, mindössze *háromjegynyi* intervallumot érint közvetlenül az évkörből (Halak–Vízöntő–Bak, a precessziós sorrendben), addig itt és most, az Oroszlán-oldalon *négyre* növekedett az érintett jegyek száma (Oroszlán–Rák, illetve Szűz–Ikre). Ennek a felismerésnek a következményei vizsgálódásunk jelen keretei között beláthatatlanok. Csupán utalni tudunk rá e helyütt, hogy ennek a sajátságos „kettős viselkedéssémának” alighanem fontos szerepe van abban, hogy a „szellemi”, illetve „lelki” karakterisztikumok alapján rendeződő (szaknyelven: „normál”, illetve „misztikus”) állatövi jegy-sorrendek között *nem-lineáris jellegű* az összefüggés, és hogy a legjellegzetesebb eltérések éppen a mi két ominózus csomópontunk, az Oroszlán, illetve a Vízöntő körül mutathatók ki. (Vö.: *Pap*, 1990, 43–45. o.)

De erről majd más alkalommal.

#### HIVATKOZOTT IRODALOM

- Benedek 1976 – *Benedek Elek*: Világszép nádszál kisasszony (8. kiadás). Móra Kiadó – Kárpáti Kiadó, Budapest – Uzsgorod, 1976.
- Illyés 1977 – *Illyés Gyula*: Hetvenhét magyar népmese (8. kiadás). Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1977.
- Jankovics 1980 – *Jankovics Marcell*: A népmesék és a csillagos ég. In: *Kapcsolatok*, Népművelési Intézet, Budapest, 1980. – Változatlan

utánnnyomás: Debrecen, KLTE, 1987.

- Klepesta–Rükl 1975 – *Josef Klepesta – Antonin Rükl: Csillagképek atlasza.* Gondolat, Budapest; 1975.
- K. Grandpierre 1981 – *Kolozsvári Grandpierre Emil: A csodafurulya (5. , felújított kiadás).* Móra Ferenc könyvkiadó, Budapest, 1981.
- Menzel 1980 – *Donald H. Menzel: Csillagászat.* Gondolat, Budapest, 1980.
- Pap 1987 – *Pap Gábor: Asztrálmítoszi keretek – mai sorsok.* In: Vonzáskör, Miskolc, NME, 1987.
- Pap 1990 – *Pap Gábor: Csak tiszta forrásból.* Kós Károly Egyesülés – Mandátum, Budapest, 1990.

\* \* \*

14. *Jézus mondta nekik: Ha böjtöltök, magatoknak szereztek bűnt: ha imádkoztok, elítéltettek. Ha alamizsnát adtok, rosszat tesztek lelketeknek.*

*Bármely területre menjetek is, bárhol vonultok is keresztül, ha befogadnak, azt egyétek, amit elétek tesznek, és gyógyítsátok meg ott a betegeket. Mert nem az tesz tisztátalanná, ami a szájatokon bemegy, hanem az tesz tisztátalanná titeket, ami a szájatokon kijön.*